

ГРАВЕ осигурување АД Скопје

Финансиски извештаи
и Извештај на независниот ревизор
за годината што завршува на 31 декември 2023

Содржина

Извештај на независниот ревизор	1
---------------------------------	---

Финансиски извештаи

Извештај за сеопфатна добивка (Биланс на успех)	3
Извештај за финансиска состојба (Биланс на состојба)	7
Извештај за промените во капиталот	12
Извештај за паричниот тек	14
Белешки кон финансиските извештаи	17
Прилог 1 Годишна сметка	
Прилог 2 Годишен извештај	

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР ДО АКЦИОНЕРИТЕ НА ГРАВЕ ОСИГУРУВАЊЕ АД - Скопје

Извештај за финансиските извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на ГРАВЕ ОСИГУРУВАЊЕ АД - Скопје (Друштвото), кои што го вклучуваат Извештајот за финансиска состојба заклучно со 31 декември 2023 година, како и Извештајот за сеопфатна добивка, Извештајот за промени во главнината и Извештајот за парични текови за годината која завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки.

Одговорност на раководството за финансиските извештаи

Раководството на Друштвото е одговорно за подготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со регулативата на Агенцијата за супервизија на осигурувањето на Република Северна Македонија, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи, врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија прифатени во Република Северна Македонија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи на Друштвото за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на Друштвото. Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на менаџментот, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази кои што ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење

Мислење

Според нашето мислење, финансиските извештаи ја презентираат објективно, од сите материјални аспекти, финансиската состојба на ГРАВЕ ОСИГУРУВАЊЕ АД - Скопје заклучно со 31 декември 2023 година, како и неговата финансиска успешност и неговите парични текови за годината која што завршува тогаш во согласност со регулативата на Агенцијата за супервизија на осигурувањето на Република Северна Македонија.

**ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР (Продолжение)
ДО АКЦИОНЕРИТЕ НА
ГРАВЕ ОСИГУРУВАЊЕ АД - Скопје**

Извештај за други правни и регулативни барања

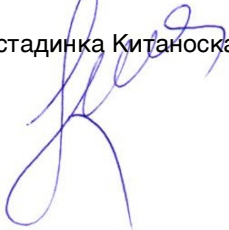
Менаџментот на Друштвото е исто така одговорен за подготвување на годишниот извештај за работата во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност во согласност со Законот за ревизија е да известиме дали годишниот извештај за работата е конзистентен со годишната сметка и финансиските извештаи за годината која завршува на 31 декември 2023 година. Нашата работа во однос на годишниот извештај за работата е извршена во согласност со МСР 720 и е ограничена на известување дали историските финансиски информации прикажани во годишниот извештај за работата се конзистентни со годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи.

Годишниот извештај за работата е конзистентен, од сите материјални аспекти, со годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи на ГРАВЕ ОСИГУРУВАЊЕ АД - Скопје за годината која завршува на 31 декември 2023 година.

Скопје, 13 февруари 2024 година

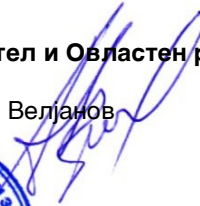
Овластен ревизор

Костадинка Китаноска

Управител и Овластен ревизор

Антонио Велјанов

Извештај за сеопфатна добивка (Биланс на успех)

(Во илјади денари)

Белешка	2023	2022
A. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО	639.103	605.053
I. ЗАРАБОТЕНА ПРЕМИЈА (НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА)	473.886	468.686
1. Бруто полисирана премија за осигурување	505.169	504.280
2. Бруто полисирана премија за соосигурување	-	-
3. Бруто полисирана премија за реосигурување/ретроцесија	-	-
4. Бруто полисирана премија предадена во соосигурување	-	-
5. Бруто полисирана премија предадена во реосигурување/ ретроцесија	7 (32.313)	(36.121)
6. Промена во бруто резервата за преносна премија	7 913	395
7. Промена во бруто резервата за преносна премија - дел за соосигурување	-	-
8. Промена во бруто резервата за преносна премија - дел за реосигурување	7 117	132
II. ПРИХОДИ ОД ВЛОЖУВАЊА	152.306	123.056
1. Приходи од подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	-	-
2. Приходи од вложувања во земјиште и градежни објекти	-	-
2.1 Приходи од наемнини	-	-
2.2 Приходи од зголемување на вредноста на земјиште и градежни објекти	-	-
2.3 Приходи од продажба на земјиште и градежни објекти	-	-
3. Приходи од камати	8 133.301	121.188
4. Позитивни курсни разлики	8 344	185
5. Вредносно усогласување (нереализирани добивки, сведување на објективна вредност)	8 5.782	209
6. Реализирани добивки од продажба на финансиски имот - капитална добивка	8 1.382	782
6.1 Финансиски вложувања расположливи за продажба	1.273	-
6.2 Финансиски вложувања за тргување (по објективна вредност)	109	782
6.3 Останати финансиски вложувања	-	-
7. Останати приходи од вложувања	8 11.497	692
III. ПРИХОДИ ПО ОСНОВ НА ПРОВИЗИИ ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ	11.379	12.383
IV. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ПРИХОДИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	517	532
V. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ	1.015	396

Извештај за сеопфатна добивка (Биланс на успех) (продолжение)

(Во илјади денари)

Б. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО

I. НАСТАНАТИ ШТЕТИ (НЕТО ТРОШОЦИ ЗА ШТЕТИ)

1. Бруто исплатени штети
2. Намалување за приходот од бруто реализирани регресни побарувања
3. Бруто исплатени штети – дел за соосигурување
4. Бруто исплатени штети – дел за реосигурување/ретроцесија
5. Промени во бруто резервите за штети
6. Промени во бруто резервите за штети – дел за соосигурување
7. Промени во бруто резервите за штети – дел за реосигурување

II. ПРОМЕНИ ВО ОСТАНАТИТЕ ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ

1. Промени во математичката резерва, нето од реосигурување

- 1.1 Промени во бруто математичката резерва
- 1.2 Промени во бруто математичката резерва - дел за соосигурување/реосигурување

2. Промени во еквализационата резерва, нето од реосигурување

- 2.1 Промени во бруто еквализационата резерва
- 2.2 Промени во бруто еквализационата резерва - дел за соосигурување/реосигурување

3. Промени во останатите технички резерви, нето од реосигурување

- 3.1 Промени во останатите бруто технички резерви
- 3.2 Промени во останатите бруто технички резерви – дел за соосигурување и реосигурување

III. ПРОМЕНИ ВО БРУТО МАТЕМАТИЧКАТА РЕЗЕРВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ЖИВОТ КАДЕ ИНВЕСТИЦИОНИОТ РИЗИК Е НА ТОВАР НА ОСИГУРЕНИКОТ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ

1. Промени во бруто математичката резерва за осигурување на живот каде инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот
2. Промени во бруто математичката резерва за осигурување на живот каде инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот – дел за соосигурување и реосигурување

IV. ТРОШОЦИ ЗА БОНУСИ И ПОПУСТИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ

1. Трошоци за бонуси (кои зависат од резултатот)
2. Трошоци за попусти (кои не зависат од резултатот)

Беле шка	2023	2022
	(535.478)	(511.142)
10	(229.695)	(164.614)
10	(233.701)	(176.917)
	-	-
	-	-
10	12.185	13.424
10	(5.521)	872
	-	-
10	(2.658)	(1.993)
11	(150.729)	(210.923)
11	(150.729)	(210.923)
11	(150.652)	(210.811)
11	(77)	(112)
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	(28.517)	(11.843)
11	(28.517)	(11.843)
	-	-
	-	-
	-	-

Извештај за сеопфатна добивка (Биланс на успех) (продолжение)

(Во илјади денари)

	Белешка	2023	2022
V. НЕТО ТРОШОЦИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО		(114.980)	(105.911)
1. Трошоци за стекнување	12	(67.089)	(63.722)
1.1 Провизија	12	(56.863)	(54.760)
1.2 Бруто плати за вработените во внатрешната продажна мрежа	12	(3.687)	(3.143)
1.3 Останати трошоци за стекнување	12	(6.539)	(5.819)
1.4 Промена во одложените трошоци за стекнување (+/-)		-	-
2. Административни трошоци	12	(47.891)	(42.189)
2.1 Амортизација на материјални средства кои служат за вршење на дејноста	12	(396)	(965)
2.2 Трошоци за вработените	12	(20.437)	(19.446)
2.2.1 Плати и надоместоци		(13.486)	(12.807)
2.2.2 Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата		(1.348)	(1.277)
2.2.3 Придонеси од задолжително социјално осигурување		(5.413)	(5.194)
2.2.4 Трошоци за дополнително пензиско осигурување за вработени		-	-
2.2.5 Останати трошоци за вработени		(190)	(168)
2.3 Трошоци за услуги на физички лица кои не вршат дејност (договори за работа, авторски договори и други правни односи) заедно со сите давачки		-	-
2.4 Останати административни трошоци		(27.058)	(21.778)
2.4.1 Трошоци за услуги	12	(23.935)	(19.168)
2.4.2 Материјални трошоци	12	(1.713)	(831)
2.4.3 Трошоци за резервирање и останати трошоци од работењето	12	(1.410)	(1.779)
VI. ТРОШОЦИ ОД ВЛОЖУВАЊА		(1.366)	(10.276)
1. Амортизација и вредносно усогласување на материјални средства кои не служат за вршење на дејноста		-	-
2. Трошоци за камати		-	-
3. Негативни курсни разлики	13	(772)	(6.923)
4. Вредносно усогласување (нереализирани загуби, сведување на објективна вредност)	13	-	(2.834)
5. Реализирани загуби од продажба на финансиски имот - капитална загуба		-	-
5.1 Финансиски вложувања расположливи за продажба		-	-
5.2 Финансиски вложувања за тргување (по објективна вредност)		-	-
5.3 Останати финансиски вложувања		-	-
6. Останати трошоци од вложувања	13	(594)	(519)
VII. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ТРОШОЦИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	14	(6.806)	(6.392)
1. Трошоци за превентива		-	-
2. Останати осигурително технички трошоци, намалени за реосигурување	14	(6.806)	(6.392)

Извештај за сеопфатна добивка (Биланс на успех) (продолжение)

(Во илјади денари)

VIII. ВРЕДНОСНО УСОГЛАСУВАЊЕ НА
 ПОБАРУВАЊАТА ПО ОСНОВ НА
 ПРЕМИЈА
 IX. ОСТАНАТИ РАСХОДИ, ВКЛУЧУВАЈЌИ
 И ВРЕДНОСНИ УСОГЛАСУВАЊА
 X. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА
 ПРЕД ОДДАНОЧУВАЊЕ
 XI. ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА
 ПРЕД ОДДАНОЧУВАЊЕ
 XII. ДАНОК НА ДОБИВКА ОДНОСНО
 ЗАГУБА
 XIII. ОДЛОЖЕН ДАНОК
 XIV. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА
 ПО ОДДАНОЧУВАЊЕ
 XV. ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПО
 ОДДАНОЧУВАЊЕ

Белешка	2023	2022
	(1.636)	(1.183)
	(1.749)	-
	103.625	93.911
	-	-
15	(10.640)	(9.909)
	-	-
	92.985	84.002
	-	-

Белешките кон финансиските извештаи се составен дел на овие финансиски извештаи

Финансиските извештаи се одобрени од страна на Одборот на директори на ГРАВЕ Осигурување АД – Скопје на ден 13.02.2024 година.

Извршен директор
 Стојановски Зоран

Раководител на сметководствена служба и финансии
 Страхилов Славчо
 (Овластен сметководител, бр. на уверение 0100783)

Акционерско друштво
 за осигурување
Г Р А В Е
 СКОПЈЕ

Извештај за финансиска состојба (Биланс на состојба)

(Во илјади денари)

АКТИВА

A. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

1. Гудвил

2. Останати нематеријални средства

Б. ВЛОЖУВАЊА

**I. ЗЕМЈИШТЕ, ГРАДЕЖНИ ОБЈЕКТИ И
ОСТАНАТИ МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА**

1. Земјиште и градежни објекти кои служат за
вршење на дејноста

1.1 Земјиште

1.2 Градежни објекти

2. Земјиште, градежни објекти и останати
средства кои не служат за вршење на
дејноста

2.1 Земјиште

2.2 Градежни објекти

2.3 Останати материјални средства

**II. ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА ВО ДРУШТВА
ВО ГРУПА - ПОДРУЖНИЦИ, ПРИДРУЖЕНИ
ДРУШТВА И ЗАЕДНИЧКИ КОНТРОЛИРАНИ
ЕНТИТЕТИ**

1. Акции, удели и останати сопственички
инструменти од вредност во друштва во група
– подружници

2. Должнички хартии од вредност кои ги издале
друштва во група - подружници и заеми на
друштва во група – подружници

3. Акции, удели и останати сопственички
инструменти во придружени друштва

4. Должнички хартии од вредност кои ги издале
придружени друштва и заеми на придружени
друштва

5. Останати финансиски вложувања во друштва
во група – подружници

6. Останати финансиски вложувања во
придружени друштва

7. Вложувања во заеднички контролирани
ентитети

III. ОСТАНАТИ ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА

**1. Финансиски вложувања кои се чуваат до
достасување**

1.1 Должнички хартии од вредност со рок на
достасување до една година

1.2 Должнички хартии од вредност со рок на
достасување над една година

**2. Финансиски вложувања расположливи за
продажба**

2.1 Должнички хартии од вредност со рок на
достасување до една година

2.2 Должнички хартии од вредност со рок на
достасување над една година

2.3 Акции, удели и останати сопственички
инструменти

2.4 Акции и удели во инвестициски фондови

Белешка	2023	2022
16	189	-
	-	-
16	189	-
18	3.908.770	3.630.360
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
18	3.908.770	3.630.360
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
18	3.464.801	3.036.357
	-	-
18	3.237.688	3.004.910
	-	-
18	227.113	31.447

Извештај за финансиска состојба (Биланс на состојба) (продолжение)

(Во илјади денари)

	Белешка	2023	2022
3. Финансиски вложувања за тргување	18	-	45.461
3.1 Должнички хартии од вредност со рок на достасување до една година		-	-
3.2 Должнички хартии од вредност со рок на достасување над една година		-	-
3.3 Акции, удели и останати сопственички инструменти		-	-
3.4 Акции и удели во инвестициски фондови		-	45.461
4. Депозити, заеми и останати пласмани		443.969	548.542
4.1 Дадени депозити	18	439.000	543.000
4.2 Заеми обезбедени со хипотека		-	-
4.3 Останати заеми	18	4.969	5.542
4.4 Останати пласмани			
IV. ДЕПОЗИТИ НА ДРУШТВА ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ КАЈ ЦЕДЕНТИ, ПО ОСНОВ НА ДОГОВОРИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ		-	-
V. ДЕЛ ЗА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ ВО БРУТО ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ	25	28.830	31.448
1. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервата за преносна премија	25	5.244	5.127
2. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто математичката резерва	25	5.696	5.773
3. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервите за штети	25	17.890	20.548
4. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервите за бонуси и попусти		-	-
5. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто еквилизационата резерва		-	-
6. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто останатите технички резерви		-	-
7. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви за осигурување на живот каде осигуреникот го презема инвестицискиот ризик		-	-
Г. ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА КАЈ КОИ ОСИГУРЕНИКОТ ГО ПРЕВЗЕМА ИНВЕСТИЦИСКИОТ РИЗИК (ДОГОВОРИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ)	19	52.714	24.197
Д. ОДЛОЖЕНИ И ТЕКОВНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА		-	-
1. Одложени даночни средства		-	-
2. Тековни даночни средства		-	-
Ѓ. ПОБАРУВАЊА		108.191	92.592
I. ПОБАРУВАЊА ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ	20	28.803	27.337
1. Побарувања од осигуреници	20	28.803	27.337
2. Побарувања од застапници и посредници			
3. Останати побарувања од непосредни работи на осигурување		-	-

Извештај за финансиска состојба (Биланс на состојба) (продолжение)

(Во илјади денари)

	Белешка	2023	2022
II. ПОБАРУВАЊА ОД РАБОТИ НА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ		3.701	-
1. Побарувања по основ на премија за соосигурување и реосигурување	22	3.701	-
2. Побарувања по основ на учество во надомест на штети од соосигурување и реосигурување		-	-
3. Останати побарувања од работи на соосигурување и реосигурување		-	-
III. ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА		75.687	65.255
1. Останати побарувања од непосредни работи на осигурување	23	-	170
2. Побарувања по основ на финансиски вложувања	23	75.687	65.085
3. Останати побарувања		-	-
IV. ПОБАРУВАЊА ПО ОСНОВ НА ЗАПИШАН А НЕУПЛАТЕН КАПИТАЛ		-	-
E. ОСТАНАТИ СРЕДСТВА		54.296	89.456
I. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА КОИ СЛУЖАТ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТА (ОСВЕН ЗЕМЈИШТЕ И ГРАДЕЖНИ ОБЈЕКТИ)		5.130	521
1. Опрема	17	5.053	435
2. Останати материјални средства		77	86
II. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ОСТАНАТИ ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ		49.166	88.935
1. Парични средства во банка	21	27.506	46.101
2. Парични средства во благајна	21	2	6
3. Издвоени парични средства за покривање на математичката резерва	21	21.321	42.320
4. Останати парични средства и парични еквиваленти	21	337	508
III. ЗАЛИХИ И СИТЕН ИНВЕНТАР		-	-
Ж. АКТИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАЗГРАНИЧУВАЊА		387	543
1. Претходно пресметани приходи по основ на камати и наемнини		-	-
2. Одложени трошоци на стекнување		-	-
3. Останати пресметани приходи и одложени трошоци		387	543
3. НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТО РАБОТЕЊЕ		-	-
S. ВКУПНА АКТИВА		4.153.377	3.868.596
И. ВОН-БИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА – АКТИВА		-	-

Извештај за финансиска состојба (Биланс на состојба) (продолжение)

(Во илјади денари)

ПАСИВА

A. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

I. ЗАПИШАН КАПИТАЛ

1. Запишан капитал од обични акции
2. Запишан капитал од приоритетни акции
3. Запишан, а неуплатен капитал

II. ПРЕМИИ ЗА ЕМИТИРАНИ АКЦИИ

III. РЕВАЛОРИЗАЦИОНА РЕЗЕРВА

1. Материјални средства
2. Финансиски вложувања
3. Останати ревалоризациони резерви

IV. РЕЗЕРВИ

1. Законски резерви
2. Статутарни резерви
3. Резерви за сопствени акции
4. Откупени сопствени акции
5. Останати резерви

V. НЕРАСПРЕДЕЛЕНА НЕТО ДОБИВКА

VI. ПРЕНЕСЕНА ЗАГУБА

VII. ДОБИВКА ЗА ТЕКОВНИОТ

ПРЕСМЕТКОВЕН ПЕРИОД

VIII. ЗАГУБА ЗА ТЕКОВНИОТ

ПРЕСМЕТКОВЕН ПЕРИОД

Б. СУБОРДИНИРАНИ ОБВРСКИ

В. БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ

- I. Бруто резерви за преносни премии

- II. Бруто математичка резерва

- III. Бруто резерви за штети

- IV. Бруто резерви за бонуси и попусти

- V. Бруто еквилизациона резерва

- VI. Бруто останати технички резерви

Г. БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ ВО ОДНОС

НА ДОГОВОРИ КАЈ КОИ

ОСИГУРЕНИКОТ ГО ПРЕВЗЕМА

ИНВЕСТИЦИСКИОТ РИЗИК

Д. ОСТАНАТИ РЕЗЕРВИ

1. Резерви за вработени

2. Останати резерви

Ѓ. ОДЛОЖЕНИ И ТЕКОВНИ ДАНОЧНИ

ОБВРСКИ

1. Одложени даночни обврски

2. Тековни даночни обврски

Е. ОБВРСКИ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД

ДЕПОЗИТИ НА ДРУШТВА ЗА

РЕОСИГУРУВАЊЕ КАЈ ЦЕДЕНТИ, ПО

ОСНОВ НА ДОГОВОРИ ЗА

РЕОСИГУРУВАЊЕ

Белешка	2023	2022
	749.400	661.522
	183.999	183.999
	183.999	183.999
	-	-
	-	-
	-	-
	16.667	3.326
	-	-
	16.667	3.326
	-	-
	224.074	196.073
	224.074	196.073
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	231.675	194.122
	-	-
	92.985	84.002
	-	-
	-	-
25	3.282.756	3.127.496
25	15.568	16.481
25	3.198.726	3.048.074
25	68.462	62.941
	-	-
	-	-
	-	-
	52.714	24.197
	375	326
	375	326
	-	-
15	3.812	2.228
	2.295	828
	1.517	1.400
	-	-

Извештај за финансиска состојба (Биланс на состојба) (продолжение)

(Во илјади денари)

- Ж. ОБВРСКИ**
I. ОБВРСКИ ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ
 1. Обврски спрема осигуреници
 2. Обврски спрема застапници и посредници
 3. Останати обврски од непосредни работи на осигурување
II. ОБВРСКИ ОД РАБОТИ НА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ
 1. Обврски по основ на премија за соосигурување и реосигурување
 2. Обврски по основ на учество во надомест на штети
 3. Останати обврски од работи на соосигурување и реосигурување
III. ОСТАНАТИ ОБВРСКИ
 1. Останати обврски од непосредни работи на осигурување
 2. Обврски по основ на финансиски вложувања
 3. Останати обврски
З. ПАСИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАЗГРАНИЧУВАЊА
С. НЕТЕКОВНИ ОБВРСКИ ВО ВРСКА СО НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА
И. ВКУПНА ПАСИВА
Ј. ВОН-БИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - ПАСИВА

Белешка	2023	2022
26	58.261	49.304
	-	-
	-	-
	-	-
26	136	722
26	136	722
	-	-
	-	-
26	58.125	48.582
26	54.162	44.670
	-	-
26	3.963	3.912
27	6.059	3.523
	-	-
	4.153.377	3.868.596
	-	-

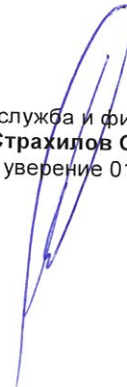
Белешките кон финансиските извештаи се составен дел на овие финансиски извештаи

Финансиските извештаи се одобрени од страна на Одборот на директори на ГРАВЕ Осигурување АД – Скопје на ден 13.02.2024 година.

Извршен директор
 Стојановски Зоран

Раководител на сметководствена служба и финансии
 Страхилов Славчо
 (Овластен сметководител, бр. на уверение 0100783)

Акционерско друштво
 за осигурување
ГРАВЕ
 СКОПЈЕ

ГРАВЕ Осигурување АД Скопје
Финансиски извештаи
31 декември 2023 година

Извештај за промените во капиталот

Позиција (Во илјади денари)	Беле- шка	Акционер- ски капитал	Премии на емитира- ни акции	Резерви					Откупени сопствени акции	Ревалори- зациона резерва	Нераспре- делена добивка	Добивка за тековна- та година	Вкупно капитал и резерви
				Законски резерви	Статутар- ни резерви	Резерви за сопствени акции	Останати резерви	Вкупно резерви					
Состојба на 1 јануари 2022 година		183.999	-	171.245	-	-	-	171.245	-	4.990	162.954	74.484	597.672
Промена во сметководствените политики		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Исправка на грешки во претходниот период		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 1 јануари 2022 година – преправено		183.999	-	171.245	-	-	-	171.245	-	4.990	162.954	74.484	597.672
Добивка или загуба за 2022 година		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	84.002	84.002
Добивка или загуба за 2022 година		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	84.002	84.002
Несопственички промени во капиталот		-	-	-	-	-	-	-	-	(1.664)	-	-	(1.664)
Нереализирани добивки/загуби од материјални средства		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Нереализирани добивки/загуби од финансиски вложувања		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
расположливи за продажба		-	-	-	-	-	-	-	-	(1.664)	-	-	(1.664)
Реализирани добивки/загуби од финансиски вложувања		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
расположливи за продажба		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати несопственички промени во капиталот		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Сопственички промени во капиталот		-	-	24.828	-	-	-	24.828	-	-	31.168	(74.484)	(18.488)
Зголемување/намалување на акционерскиот капитал		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати уплати од страна на сопствениците		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Исплата на дивиденда		-	-	-	-	-	-	-	-	-	(18.488)	-	(18.488)
Останата распределба на сопствениците		-	-	24.828	-	-	-	24.828	-	-	49.656	(74.484)	-
Состојба на 31 декември 2022 година		183.999	-	196.073	-	-	-	196.073	-	3.326	194.122	84.002	661.522

ГРАВЕ Осигурување АД Скопје
 Финансиски извештаи
 31 декември 2023 година

Извештај за промените во капиталот (продолжение)

Позиција (Во илјади денари)	Беле шка	Акционер -ски капитал	Премии на емитира ни акции	Резерви				Откупени сопствени акции	Ревалори -зациона резерва	Нераспре -делена добивка	Добивка за тековна -та година	Вкупно капитал и резерви		
				Законски резерви	Статутар -ни резерви	Резерви за сопствени акции	Останати резерви						Вкупно резерви	
Состојба на 1 јануари 2023 година	23	183.999	-	196.073	-	-	-	196.073	-	3.326	194.122	84.002	661.522	
Промена во сметководствените политики		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Исправка на грешки во претходниот период		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Состојба на 1 јануари 2023 година – преправено		183.999	-	196.073	-	-	-	-	196.073	-	3.326	194.122	84.002	661.522
Добивка или загуба за 2023 година		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	92.985	92.985	
Добивка или загуба за 2023 година		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	92.985	92.985	
Несопственички промени во капиталот		-	-	-	-	-	-	-	-	13.341	-	-	-	13.341
Нереализирани добивки/загуби од материјални средства		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Нереализирани добивки/загуби од финансиски вложувања		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
расположливи за продажба		-	-	-	-	-	-	-	-	13.341	-	-	-	13.341
Реализирани добивки/загуби од финансиски вложувања		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
расположливи за продажба		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати несопственички промени во капиталот		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Сопственички промени во капиталот		-	-	28.001	-	-	-	-	28.001	-	-	37.553	(84.002)	(18.448)
Зголемување/намалување на акционерскиот капитал		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати уплати од страна на сопствениците	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Исплата на дивиденда	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(18.448)	-	(18.448)	
Останата распределба на сопствениците	-	-	28.001	-	-	-	-	28.001	-	-	56.001	(84.002)	-	
Состојба на 31 декември 2023 година		183.999	-	224.074	-	-	-	224.074	-	16.667	231.675	92.985	749.400	

Белешките кон финансиските извештаи се составен дел на овие финансиски извештаи

Финансиските извештаи се одобрени од страна на Одборот на директори на ГРАВЕ Осигурување АД – Скопје на ден 13.02.2024 година

Извршен директор
 Стојановски Зоран

Раководител на сметководствена служба и финансии
 Страхилов Славчо
 (Овластен сметководител, бр. на уверение 0100783)

Акционерско друштво
 за осигурување
ГРАВЕ
 СКОПЈЕ

Извештај за паричниот тек

(Во илјади денари)

A. ПАРИЧНИ ТЕКОВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ

I. ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ

1. Премија за осигурување и соосигурување и примени аванси
2. Премија за реосигурување и ретроцесија
3. Приливи од учество во надомест на штети
4. Примени камати од работи на осигурување
5. Останати приливи од деловни активности

II. ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ

1. Исплатени штети, договорени суми на осигурување, учество во надомест на штети од соосигурување и дадени аванси
2. Исплатени штети и учество во надомест на штети од реосигурување и ретроцесија
3. Премија за соосигурување, реосигурување и ретроцесија
4. Надоместоци и други лични расходи
5. Останати трошоци за спроведување на осигурување
6. Платени камати
7. Данок на добивка и останати јавни давачки
8. Останати одливи од редовни активности

III. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ

IV. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ

Белешка	2023	2022
	511.477	500.562
	510.462	500.166
	-	-
	-	-
	-	-
	1.015	396
	(372.914)	(308.154)
10	(233.701)	(176.917)
	-	-
	(13.186)	(16.295)
	(24.115)	(22.529)
	(91.130)	(81.259)
	-	-
	(9.154)	(7.904)
	(1.628)	(3.250)
	138.563	192.408
	-	-

Извештај за паричниот тек (продолжение)

(Во илјади денари)

Б. ПАРИЧНИ ТЕКОВИ ОД ВЛОЖУВАЊА
I. ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА

1. Приливи по основ на нематеријални средства
2. Приливи по основ на материјални средства
3. Приливи по основ на материјални средства кои не служат за вршење на дејноста на друштвото
4. Приливи по основ на вложувања во друштва во група – подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети
5. Приливи по основ на вложувања кои се чуваат до достасување
6. Приливи по основ на останати финансиски пласмани
7. Приливи од дивиденди и останати учества во добивка
8. Приливи од камати

II. ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА

1. Одливи по основ на нематеријални средства
2. Одливи по основ на материјални средства
3. Одливи по основ на материјални средства кои не служат за вршење на дејноста на друштвото
4. Одливи по основ на вложувања во друштва во група – подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети
5. Одливи по основ на вложувања кои се чуваат до достасување
6. Одливи по основ на останати финансиски пласмани
7. Одливи од дивиденди и останати учества во добивка
8. Одливи од камати

III. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА

IV. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА

Белешка	2023	2022
	141.516	125.021
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	18.661	1.682
	-	-
	122.855	123.339
	(301.400)	(296.883)
	(189)	-
	(5.005)	(212)
	-	-
	-	-
	(1.749)	-
	(294.457)	(296.671)
	-	-
	-	-
	-	-
	(159.884)	(171.862)

Извештај за паричниот тек (продолжение)

(Во илјади денари)

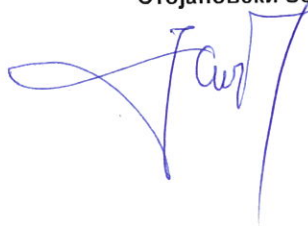
В. ПАРИЧНИ ТЕКОВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ
I. ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ
 1. Приливи по основ на зголемување на акционерскиот капитал
 2. Приливи по основ на примени краткорочни и долгорочни кредити и заеми
 3. Приливи по основ на останати долгорочни и краткорочни обврски
II. ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ
 1. Одливи по основ на отплата на краткорочни и долгорочни кредити и заеми и останати обврски
 2. Одливи по основ на откуп на сопствени акции
 3. Одливи по основ на исплата на дивиденда
III. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ
IV. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ
Г. ВКУПНО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ
Д. ВКУПНО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ
Ѓ. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ
Е. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ
Ж. ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПОЧЕТОКОТ НА ПРЕСМЕТКОВНИОТ ПЕРИОД
 3. ЕФЕКТ ОД ПРОМЕНА НА КУРСОТ НА СТРАНСКИ ВАЛУТИ ВРЗ ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ
С. ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА КРАЈОТ НА ПРЕСМЕТКОВНИОТ ПЕРИОД

Белешка	2023	2022
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	(18.448)	(18.488)
	-	-
	-	-
23	(18.448)	(18.488)
	-	-
	(18.448)	(18.488)
	652.993	625.583
	(692.762)	(623.525)
	-	2.058
	(39.769)	-
	88.935	86.877
	-	-
21	49.166	88.935

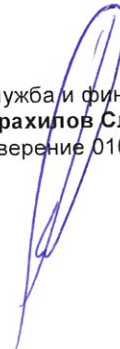
Белешките кон финансиските извештаи се составен дел на овие финансиски извештаи

Финансиските извештаи се одобрени од страна на Одборот на директори на ГРАВЕ Осигурување АД – Скопје на ден 13.02.2024 година.

Извршен директор
 Стојановски Зоран

Раководител на сметководствена служба и финансии
 Страхилов Славчо
 (Овластен сметководител, бр. на уверение 0100783)

Акционерско друштво
 за осигурување
Г Р А В Е
 СКОПЈЕ

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ ЗА ДРУШТВОТО

Податоци за идентификација

ГРАВЕ Осигурување АД Скопје е акционерско друштво за осигурување, (во понатамошниот текст Друштвото), официјално регистрирано и со седиште во Р.С Македонија. Согласно со наведената регистрација, единствен основач и сопственик на Друштвото е *Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft*, осигурителна компанија од Австрија, која претставува матична компанија на Друштвото. Краен сопственик на Друштвото е GRAWE Vermögensverwaltung. Согласно регистрацијата ова Друштвото е здружение за взаемно осигурување согласно член 63 став 3 од австрискиот Закон за супервизија на осигурување. Дејностите се ограничени на управување со имот. Нема акционери, туку само членови во здружението, кои се исклучително сопственици на осигурителни полиси на *Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft*. Никој од ченовите во Друштвото нема влијание во Друштвото поголемо од 20%. GRAWE Vermögensverwaltung поседува 100% од акциите на *Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft*.

Акционерскиот капитал на Друштвото се состои од 3.000 акции со вкупна номинална вредност од ЕУР 3.000.000.

Основна дејност

ГРАВЕ осигурување АД Скопје има добиено Решение за издавање на дозвола за вршење на работи за осигурување во рамките на следните класи на осигурување:

- Класа 19 - Осигурување на живот - Осигурување во случај на доживување, осигурување во случај на смрт, мешано осигурување на живот, рентно осигурување и осигурување на живот со поврат на премии.
- Класа 21 - Осигурувањето на живот во врска со удели во инвестициони фондови, кога осигуреникот го презема инвестициониот ризик во однос на промена на вредноста на инвестиционите купони или други хартии од вредност на инвестиционите фондови.
- Класа 1 - Осигурување од последици на несреќен случај-незгода (вклучувајќи и индустриски повреди и професионални заболувања), во случај на смрт или нарушување на здравјето поради повреда
- Класа 2 – Здравствено осигурување

Адреса на регистрираното седиште на Друштвото е:

ул.„Пиринска“ бр.23

1000 Скопје

Р.С Македонија

Вработени

На 31 декември 2023 година во Друштвото има 14 (2022: 15) вработени. Одборот на Директори го сочинуваат следниве членови:

Одбор на директори

Одбор на директори	2023
Зоран Стојановски, жител на Р.С Македонија	Извршен директор
Ранко Ковачевиќ, Република Србија	Неизвршен независен член
Christoph Czettel, жител на Република Австрија	Неизвршен член
Gunter Puhtler, жител на Република Австрија	Неизвршен член

2. ОСНОВА ЗА ИЗГОТВУВАЊЕ

2.1 Извештај за усогласеност

Овие финансиски извештаи се подготвени во сите материјални аспекти, во согласност со Законот за трговски друштва (објавен во Службен весник бр. 28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 107/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15, 192/15, 6/2016, 30/16, 61/16, 64/18, 120/2018, 239/18, 290/2020, 215/2021 и 99/2022), законските одредби од Законот за супервизија на осигурувањето (Сл. Весник бр. 27/2002, 84/2002, 98/2002, 33/2004, 79/07, 08/08, 88/08, 56/09, 67/10, 44/2011, 112/2011, 7/2012, 30/2012, 45/2012, 60/2012, 64/2012, 23/2013, 188/2013, 30/2014, 43/2014, 112/2014, 153/2015, 192/2015, 23/2016, 83/18, 198/18, 101/2019, 31/2020 и 173/2022) и Правилникот за водење сметководство (Службен весник бр. 159/2009, 164/2010 и 107/2011). Согласно Законот за супервизија на осигурувањето, (Службен весник бр. 27/2002, 79/2007, 88/2008, 67/2010, 44/2011, 188/2013, 43/2014, 112/2014, 153/2015, 192/2015, 23/2016, 83/2018, 198/2018, 101/2019, 31/2020 и 173/2022), Агенцијата за супервизија на осигурување (АКО) има пропишано подзаконски акти и правилници од кои ги издвојуваме следниве:

- Правилник за контен план за друштвата за осигурување и реосигурување (Сл. весник 148/2010, 41/2011, 170/2019 и 303/2021)
- Правилникот за формата и содржината на финансиските извештаи и детална содржина на годишниот извештај за работењето на друштвата за осигурување и/или реосигурување (Сл. весник 5/2011, 41/2011, 64/2011, 187/2013, 61/2016, 170/2019 и 118/2022);
- Правилник за видови и карактеристики на средствата кои ги покриваат техничките резерви и средствата кои ја покриваат математичката резерва како и детално пласирање и ограничување на тие вложувања и нивно ограничување (Сл. весник 64/2011, 127/2014, 61/2016, 36/2019, 107/2020 и 118/2022)
- Правилник за вложување на средствата на математичка резерва кои се посебно издвоени од друштвата за осигурување по основ на договори за осигурување на живот во врска со удели во инвестициски фондови, кога осигуреникот го превзема инвестицискиот ризик, вренување, начин и рокови за известување (Сл. Весник 122/2019)
- Правилник за видови и опис на ставки што ќе се земат предвид при пресметка на капиталот на Друштвото за осигурување или реосигурување (Сл. Весник бр. 5/2011, 64/2011, 61/2016, 170/2019 и 96/2020)
- Правилник за формата и содржината на дополнителните финансиски извештаи на друштвата за осигурување и/или реосигурување (Сл. весник 44/2012, 61/2016, 36/2019 и 118/2022)
- Детална содржина на годишниот извештај за работењето на друштвата за осигурување;
- Правилник за методот за пресметка на коефициентот на пресметка на ликвидност и минималната ликвидност (Сл. весник 64/2011, 61/2016 и 118/2022)
- Правилник за минимални барања за прием, обработка, резервација и исплата на барање за надомест на штета и/или осигурен износ во функција на подобра заштита на правата на осигурениците (Сл.весник 224/2020 и 174/023)
- Правилник за формата и содржината на Извештајот за вреднување на ставките во Билансот на состојба (Сл. весник 67/2011)
- Правилник за детална содржина на потврдата за актуар (Сл. весник 2014, 170/2019)
- Правилник за пресметка на потребното ниво на маргина на солветност (Сл. весник 5/2011, 41/2011 и 61/2016)

2. ОСНОВА ЗА ИЗГОТВУВАЊЕ (продолжение)

2.1 Извештај за усогласеност (продолжение)

- Правилник за методот за вреднување на ставките на билансот на состојба и изготвување на деловните биланси (Сл. весник 169/2010, 141/2013, 61/2016 и 107/2020)
- Правилник за минималните стандарди за пресметка на техничките резерви (Сл. Весник 318/2020)
- Правилник за статистичките осигурителни стандарди на друштвата за осигурување и /или реосигурување (Сл. весник 5/2011, 167/2011, 189/2013, 22/2016, 118/2022 и 130/2022).
- Правилник за минималните стандарди на информациските системи на друштвата за осигурување, осигурителните брокерски друштва и друштвата за застапување во осигурување (Сл. весник 260/2020)

Финансиските извештаи на Друштвото за годината што заврши на 31 декември 2023 година беа одобрени од страна на Одбор на директори на Друштвото на 13 февруари 2024 година.

Финансиските извештаи се подготвени според историска вредност, освен за вреднувањето на вложувањата расположливи за продажба кои што се мерат по објективна вредност.

2.2 Функционална и известувачка валута

Финансиските извештаи се прикажани во македонски денари („МКД“ или „Денар“), која е функционална валута на Друштвото. Освен каде што е наведено поинаку, финансиските информации се прикажани во илјади македонски денари.

2.3 Значајни сметководствени политики и проценки

Управување со ризици и претпоставка на континуитет

Друштвото редовно ги следи тековните и потенцијалните ризици и континуирано и одговорно управува со нив. Механизмите кои обезбедуваат деловен континуитет во случај на вложување на ситуацијата на локално и глобално ниво се утврдени на ниво на Групацјата. Ризичниот профил на Друштвото не отстапува значајно од година во година земајќи ги предвид промените на финансискиот пазар и новите вложувања во портфолиото во текот на периодот. Ликвидноста и капиталната адекватност на Друштвото континуирано се следи и е оценета како соодветна. Како резултат на тоа, може да се заклучи дека примената на претпоставката на континуитет е исто така соодветна.

2. ОСНОВА ЗА ИЗГОТВУВАЊЕ (продолжение)

2.3 Значајни сметководствени политики и проценки (продолжение)

Обезвреднување и мерење на објективна вредност на финансиски средства

Во третиот квартал од 2023 година стапката на инфлација и натаму забавува на годишна основа, со што се сведе на едноцифрено ниво и во просек изнесува 7,7%. Забавен раст на домашните цени се забележува кај сите три главни категории – храната, енергијата и базичната инфлација, со најголем придонес на цените на храната. Во поглед на факторите коишто би влијаеле врз идната краткорочна динамика на потрошувачките цени, во третиот квартал се забележува пад на цените на домашните производители на индустриски производи и натамошно забавување на странската увезена инфлација, надолнето со владините мерки за намалување и замрзнување на цените на дел од прехранбените производи и пијалаци, донесени во септември. Во однос на очекувањата за стапката на инфлација во наредниот период, според анкетата на Народната банка, економските аналитичари и натаму предвидуваат нејзино постепено забавување, што е главно во согласност со проектираната динамика на инфлацијата на Народната банка и меѓународните институции. Каматната стапка на благајничките записи се зголеми во Декември до нивото од 6,30%. Ова предизвика и значајни промени на финансискиот пазар како и зголемување на каматните стапки на држаните обврзници и депозитите во банки соодветно. Овие промени не предизвикаа дополнителни промени во мерењето на финансиските средства како и проценка на соодветноста на објективната вредност и проценка на евентуално обезвреднување на вложувањата кои се класифицираат како расположливи за продажба и вложувања кои се чуваат за тргување.

Промени во сметководствени проценки

Како резултат на актуелните промени на пазарот и очекуваните трендови за остварување на приноси од вложувањата, вкупната каматна стапка за определување на добивката се намалува на 3% за 2022 година и 2,75% за 2023 година. Едновременно од мај 2021 година се намали и техничката камата на договорите за животно осигурување на 1,5% (претходно 2%). Со тоа просечната пондерирана висина на техничката каматна стапка за пресметка на математичката резерва согласно гарантираните каматни стапки по договорите изнесува 2,79%. Како резултат на тоа и согласно развојот на портфолиото, математичката резерва е зголемена за 150.652.046 денари (2022: 210.811.187 денари). Ова е тековна проценка направена врз основа на расположливите информации во моментот.

2.4 Користење на проценки и расудувања

Изготвувањето на финансиските извештаи бара од раководството да прави расудувања, проценки и претпоставки кои влијаат на примената на политиките и прикажаните износи на средствата и обврските, приходите и расходите. Проценките и со нив поврзаните претпоставки се засноваат на минато искуство и различни други фактори за кои се смета дека се разумни земајќи ги во предвид околностите, и претставуваат основа за донесување на судови за сметководствената вредност на средствата и обврските, чија вредност не може да се утврди на друг начин. Реалните состојби може да се разликуваат од овие проценки. Проценките и претпоставките постојано се прегледуваат. Измените на сметководствените проценки се признаваат во периодот во кој е извршена измена на проценката, доколку измената влијае само на тој период или се признаваат и во идните периоди доколку измената влијае и на идните периоди. Расудувањата направени од страна на раководството при примената на сметководствените политики кои имаат значително влијание врз финансиските извештаи и проценките со значителен ризик од материјални корекции во следната година се објаснети во белешка 4.

2. ОСНОВА ЗА ИЗГОТВУВАЊЕ (продолжение)

2.5 Трансакции во странска валута

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакциите. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на денот на известувањето се превреднуваат во денари според средниот курс важечки на денот на известувањето. Добивките и загубите од курсните разлики од монетарните средства се разлика помеѓу амортизираната набавна вредност во денари на почеток на периодот, коригирана за ефективна камата и плаќања во текот на периодот и амортизираната набавна вредност во странска валута вреднувана според курсот важечки на крајот на периодот.

Курсните разлики кои произлегуваат од превреднувањето на износите во странска валута се признаени во билансот на успех освен курсните разлики кои произлегуваат од превреднување на сопственичките хартии од вредност, кои се признаваат директно во капиталот.

Девизните средства со кои што работи Друштвото се претежно евра. Официјалните курсеви важечки на 31 декември 2023 и 2022 година беа како што следи:

	2023	2022
	МКД	МКД
1 ЕУР	61,495	61,4932

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Сметководствените политики прикажани во продолжение се применувани конзистентно за сите периоди прикажани во овие финансиски извештаи.

3.1 Договори за осигурување

Договори за осигурување се договори со кои Друштвото прифаќа значителен ризик од осигурување од другата договорна страна (осигуреникот), согласувајќи се да го обештети осигуреникот доколку определен неизвесен иден настан (осигурен настан) неповолно влијае на осигуреникот. Ризикот од осигурување се разликува од финансискиот ризик. Финансискиот ризик е ризик од можни идни промени на една или повеќе од специфицираните каматни стапки, цените на хартиите од вредност, цените на добрата, курсевите на странски валути, индексот на цените или стапките, кредитниот рејтинг или кредитниот индекс или друга променлива компонента, која се менува во случај на нефинансиска променлива која што не се однесува на договорната страна. Осигурителните договори можат да носат и финансиски ризик.

Ризикот од осигурување е значителен ако, и само ако, осигурениот настан може да предизвика Друштвото да плати значителни дополнителни користи. Доколку еден договор се класифицира како договор за осигурување тој останува класифициран како договор за осигурување се додека сите права и обврски од истиот не згаснат или истечат.

3.1 Договори за осигурување (продолжение)

(i) **Признавање и мерење**

Премии

Бруто полисирана премија за осигурување на живот и бруто полисирана премија за осигурување на живот каде инвестицискиот товар е на осигуреникот, односно бруто полисираната премија за дополнителните осигурувања кон осигурувањето на живот ги опфаќа сите износи на премија за осигурување кои достасуваат (врз основа на одредбите од договорот за осигурување) во тековниот пресметковен период во однос на сите активни договори за осигурување. Бруто полисираната премија за осигурување на живот, односно бруто полисираната премија за дополнителните осигурувања кон осигурувањето на живот, вклучува: еднократно платена премија по договори за осигурување кои влегле во сила во текот на пресметковниот период или рата на премија која достасала за наплата во текот на пресметковниот период во случај кога согласно договорот за осигурување е договорено повеќекратно плаќање на премијата.

Резерва за преносна премија

Резервата за преносна премија се состои од делот од бруто полисирани премии кој се проценува дека ќе се заработи во следната година, пресметан за секој поодделен договор за осигурување, користејќи го дневниот про-рата метод и доколку е потребно, коригиран за да ја одрази промената во настанувањето на ризикот за периодот покриен со договорот.

Штети

Настанатите штети ги опфаќаат трошоците за подмирување на платени и неподмирени штети кои што произлегуваат од настани кои се случиле во тековната финансиска година заедно со корекциите на резервата за штети од претходната година. Исплатените штети се признаваат во моментот на обработката на штетите и се признаваат во износот кој ќе биде исплатен при подмирувањето на штетата.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.1 Договори за осигурување (продолжение)

(i) Признавање и мерење (продолжение)

Износот на исплатената штета во животното осигурување (во случај на смрт, откуп или доживување) се зголемува за оствареното учество во добивката (за полисите кои имаат учество во добивката) и трошоците за обработка на штетата.

Резервите за штети ги опфаќаат резервите на Друштвото за проценетите трошоци за подмирување на сите настанати штети на денот на билансот на состојба без оглед дали штетите се пријавени или не, и со нив поврзаните интерни трошоци за решавање на штетите, како и оствареното учество во добивката до моментот на пресметувањето. Резервираните штети се проценуваат преку прегледување на поодделни штети и определување на посебна резерва за настанатите, но непријавени штети, ефектот на интерните и екстерните предвидливи настани, условите за осигурување, како и минати искуства и трендови.

Предвидените надомести од реосигурителот и проценетиот поврат се прикажани поединечно како средства. Надоместите од реосигурителот и останати надомести се проценуваат на ист начин како и пријавените штети.

Додека раководството смета дека бруто резервите за штети и поврзаните со нив надомести од реосигурителот се објективно презентирани врз основа на податоците моментално достапни, конечната обврска ќе варира како резултат на последователни информации и настани и може да резултира со значајни корекции на резервираните износ.

(ii) Средства од реосигурување

Друштвото цедира реосигурување при своето редовно работење заради намалување на потенцијалните нето загуби преку дисперзирање на ризиците. Средствата, обврските, приходите и расходите кои произлегуваат од договорите за реосигурување се презентираат одвоено од со нив поврзаните средства, обврски, приходи и расходи од договорите за осигурување, поради тоа што договорите за реосигурување не го ослободуваат Друштвото од неговите директни обврски кон осигурениците.

Само правата од договорите кои предизвикуваат значителен пренос на ризикот од осигурување се сметаат за средства од реосигурување. Правата од договорите со кои не се врши пренос на значителен дел на ризикот од осигурување се сметаат за финансиски инструменти. Премиите за реосигурување се признаваат како трошок конзистентно со основата за признавање на премиите од со нив поврзаните договори за осигурување. За основниот осигурителен бизнис, премиите од реосигурување се признаваат како расход во текот на периодот покриен со реосигурувањето, во согласност со очекуваното однесување на реосигурениот ризик.

Износот на признаеното средство од реосигурување се мери конзистентно со мерењето на резервата за со нив поврзаните договори за осигурување.

На секој датум на извештајот за финансиската состојба се проценува безвреднувањето на средствата од реосигурување. Средството се смета дека е безвредното доколку постои објективен доказ дека, како резултат на настан кој се случил по почетното признавање, Друштвото не е во можност да го поврати целиот преостанат износ на средството и дека настанот има влијание на износот кој Друштвото ќе го прими од реосигурителот и кој може соодветно да се измери.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.1 Договори за осигурување (продолжение)

(iii) Трошоци за стекнување

Трошоците за стекнување се дефинираат како трошоци за стекнување на нови договори за осигурување и ги вклучуваат директните трошоци, како што се провизиите за стекнување и трошоците поврзани со обработка на понуди и издавање на полиси. Трошоците за стекнување се признаваат како трошок во моментот на настанување.

(iv) Побарувања и обврски од осигурување

Износите кои се должат на, и побаруваат од страна на, осигурениците, и други побарувања претставуваат финансиски инструменти и се вклучуваат во побарувања и обврски од осигурување, а не во резервите по договорите за осигурување.

3.2 Приходи

(i) Приходи од премии од договори за осигурување

Сметководствените политики за признавање на приходите од договорите за осигурување се прикажани во белешка 3.1.

(ii) Приходи од провизии и надомести

Приходите од провизии и надомести претставуваат приходи добиени по основ на провизии од полисирани премии предадени во реосигурување и учество во добивката од делот за реосигурување.

Приходите од провизии и надомести се признаваат кога соодветната услуга ќе се изврши.

(iii) Приходи од вложувања

Приходите од вложувања се состојат од приходите од финансиски средства. Приходот од финансиски средства се состои од приходи од камати од должнички хартии од вредност, орочени депозити во банки, нереализирани и реализирани капитални добивки од продажба на хартии од вредност и курсни разлики. Приходите од вложувања се признаваат во моментот на настанување користејќи го методот на ефективна камата. Ефективната каматна стапка е стапката која точно ги дисконтира очекуваните идни парични плаќања и приливи во текот на очекуваниот век на финансиското средство (или каде што е соодветно, пократок период) до сегашната вредност на финансиското средство.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.3 Расходи

(i) Расходи од закупнини направени за оперативен наем

Плаќањата по основ на оперативен наем се признаваат како расход во билансот на успех според пропорционална метода во времетраење на наемот. Примените попусти се признаваат во билансот на успех како составен дел на вкупните трошоци од наемот.

(ii) Финансиски расходи

Финансиските расходите вклучуваат расходи од камати, расходи од амортизација на средствата купени со премија и курсни разлики.

Каматите се признаваат како расходи согласно на временскиот период за кои се однесуваат.

Сите трошоци за позајмување кои не се директно поврзани со набавка, изградба или производство на средство кое се квалификува се признаваат во билансот на успех со користење на методот на ефективна камата.

3.4 Користи за вработените

(i) Планови за дефинирани придонеси

Друштвото плаќа придонеси во пензиските фондови во согласност со барањата на локалната законска регулатива и нема да има правни или изведени обврски за плаќање во иднина. Придонесите кои се утврдуваат врз основа на платата на вработените се уплаќаат во пензиските фондови, кои што се одговорни за исплата на пензиите.

Друштвото нема дополнителна обврска за плаќање по основ на овие планови. Обврските за уплата на придонеси се признаваат како расход во добивката или загубата кога се пресметуваат.

(ii) Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат кога соодветната услуга ќе се добие.

Друштвото признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како бонус и доколку Друштвото има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.4 Користи за вработените (продолжение)

(iii) Останати долгорочни користи за вработените

Друштвото исплаќа две просечни нето плати на вработените во моментот на заминување во пензија и јубилејни награди согласно македонската законска регулатива и критериумите утврдени во Општиот колективен договор. Долгорочните користи за вработените се дисконтираат за да се утврди нивната нето сегашна вредност. Друштвото нема дополнителна обврска за плаќање по овој основ.

3.5 Данок на добивка

Данокот од добивка се состои од тековен и одложен данок. Данокот од добивка се признава во билансот на успех освен кога се однесува за ставки коишто се пренесени директно во капиталот и соодветниот данок од добивка се признава во капиталот.

Тековниот данок од добивка е очекувана даночна обврска од добивката пред оданочување за годината зголемена за непризнати трошоци за даночни цели, применувајќи ја важечката даночна стапка од 10% (2022: 10%) на денот на извештајот за финансиската состојба и корекции на даночната обврска која се однесува на претходни години.

Одложениот данок произлегува од времените разлики помеѓу сметководствената вредноста на средствата и обврските за потребите на финансиското известување и вредноста на истите за даночни цели. Одложениот данок се мери со примена на даночните стапки кои се очекува да се применат кога ќе се реализираат времените разлики врз основа на законите кои се усвоени или значајно усвоени на денот на известувањето.

Одложено даночно средство се признава за неискористени даночни загуби, неискористен даночен кредит и одбитни времени разлики до износот за кој е веројатно дека ќе има оданочив приход во иднина наспроти кој средството би се искористило. Одложено даночно средство се проценува на крајот на секој период на известување и се намалува до степенот до кој веќе не е веројатно дека овие даночни приходи ќе се реализираат.

Секое вакво намалување треба да се анулира до степенот до кој станува веројатно дека ќе биде расположива доволна оданочива добивка. Непризнаено одложено даночно средство се проценува на крајот на секој период на известување и се признава до степенот до кој е веројатно дека идните даночни приходи на товар на кои може да се искористи тоа средство ќе бидат доволни.

3.6 Недвижности и опрема

(i) Признавање и мерење

Недвижностите и опремата се искажани според набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загуби од обезвреднување. Набавната вредност ги вклучува трошоците кои што се директно поврзани со стекнувањето на средството. Кога делови од ставките на недвижностите и опремата имаат различен корисен век, тие се евидентираат како одделни ставки (главни компоненти) на недвижностите и опремата.

Добивките и загубите од продажбите на недвижностите и опремата се определуваат споредувајќи ги надоместите од продажбата со сегашната вредност на недвижностите и опремата и се признаваат во нето износ како “останати приходи” во билансот на успех.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.6 Недвижности и опрема (продолжение)

(ii) Последователни издатоци

Издатоците направени за замена на дел од недвижностите и опремата се додаваат на сметководствената вредност на средството кога е веројатно дека ќе има идни економски користи за Друштвото и трошоците на истиот може да се измерат веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Трошоците на секојдневното одржување на недвижностите и опремата се признаваат во билансот на успех како трошоци како што настануваат.

(iii) Амортизација

Амортизацијата на недвижностите и опремата се признава во билансот на успех и се пресметува по пропорционална метода на начин да се отпише набавната вредност на средствата во текот на нивниот проценет корисен век на употреба.

Годишните стапки на амортизација согласно проценетиот корисен век на употреба за тековниот и претходниот период се како што следи:

	%
Службени возила	25
Компјутерска опрема	25
Канцелариски машини	20
Канцелариски мебел	20

Методите на амортизација, корисниот век на употреба и резидуалната вредност на средствата се преоценуваат на секоја дата на известување.

3.7 Нематеријални средства

(i) Сопствени средства

Нематеријалните средства набавени од Друштвото се искажани според набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загуби од обезвреднување.

(ii) Последователни издатоци

Последователни издатоци се капитализираат само кога ја зголемуваат идната економска корист вклучена во дел од нематеријалните средства. Сите останати издатоци се признаваат во билансот на успех како трошоци како што настануваат.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.7 Нематеријални средства (продолжение)

(iii) Амортизација

Амортизацијата на нематеријалните средства се признава во билансот на успех и се пресметува по пропорционална метода на начин да се отпише набавната вредност на средствата во текот на нивниот проценет корисен век на употреба.

Годишните стапки на амортизација согласно проценетиот корисен век на употреба за тековниот и претходниот период се како што следи:

	%
Софтвер	20

Методот на амортизација, корисниот век на употреба и резидуалната вредност на средствата се проценува на секој датум на известување.

3.8 Средства земени под наем - наемател

Наемите на средствата во услови кога Друштвото ги презема сите ризици и награди својствени за сопственоста се класифицирани како финансиски наем. При почетно признавање средството земено под наем се мери според пониската од неговата објективна вредност и сегашната вредност на минималните плаќања на наемот. Последователно на почетното признавање, средството се евидентира во согласност со сметководствената политика применлива на тоа средство.

Сите останати наеми се класифицирани како оперативни наеми, а средствата под наем не се признаваат во извештајот за финансиска состојба на Друштвото.

3.9 Финансиски инструменти

(i) Класификација

Друштвото ги класификува финансиските средства како: кредити и побарувања, средства коишто се чуваат до достасување, средства расположливи за продажба и финансиски средства по објективната вредност низ билансот на успех. Друштво ја одредува класификацијата на финансиските средства при почетното признавање.

(ii) Мерење

Сите финансиски средства, освен оние коишто се мерат по објективната вредност низ билансот на успех, почетно се признаваат според нивната набавна цена, односно објективната вредност на дадените средства во моментот на нивното стекнување, вклучувајќи ги и трошоците за набавка.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се недеривативни финансиски средства, со фиксни или предвидливи плаќања и не се котирани на активните пазари. Тие произлегуваат од активностите каде што Друштвото обезбедува пари на должник без намера за тргување.

Кредитите се признаваат кога паричните средства му се одобрени на должникот и се прикажани по амортизирана вредност со користење на принципот на ефективна камата.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.9 Финансиски инструменти (продолжение)

(ii) Мерење (продолжение)

Финансиски средства расположливи за продажба

Вложувањата расположливи за продажба се недеривативни средства за кои Друштвото има намера да ги држи на неодредено време, но може да се продадат заради подобрување на ликвидноста, промени на каматни стапки, курс или цена на инструментот. Финансиските вложувања расположливи за продажба се мерат според нивната објективна вредност на датумот на вреднување и известување, која е нивната последна цена за вложувањата за кои што постои активен пазар. Финансиските средства коишто немаат котирана пазарна цена и чијашто објективна вредност не може веродостојно да се измери, се евидентираат по набавна вредност намалена за загубите поради обезвреднување. Согласно регулативата должничките хартиите од вредност издадени од Р.С Македонија кои не се котирани на Македонската берза за хартии од вредност, а можат да се стекнат од издавачот на примарен пазар или на пазари преку шалтер, се вреднуваат со примена на методот на ефективна каматна стапка. Сите останати вложувања расположливи за продажба се прикажуваат според нивната објективна вредност.

Приходот од камата се признава во билансот на успех со употреба на методот на ефективна камата. Приходот од дивиденда се признава кога на Друштвото ќе му биде утврдено правото на дивиденда. Добивките или загубите од курсни разлики на должничките инструменти расположливи за продажба се признаваат во билансот на успех.

Останатите промени во објективната вредност се евидентираат директно во капиталот се додека вложувањата не се продадат или обезвреднат, при што кумулативните добивки или загуби од капиталот се признаваат во билансот на успех.

Хартии од вредност што се чуваат до достасување

Хартиите од вредност што се чуваат до достасување се недеривативни финансиски средства со фиксни или одредени периоди на отплата и со фиксен период на достасаност, коишто Друштвото има намера и можност да ги чува до периодот на достасување.

Хартиите од вредност што се чуваат до достасување се признаваат по амортизирана вредност со користење на принципот на ефективна камата.

Доколку Друштвото продаде или прекласификува значителен износ од средствата што се чуваат до достасување пред датумот на достасување, во тој случај класификацијата на целата категорија ќе се доведе во прашање и ќе се прекласификува како категорија расположливи за продажба.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.9 Финансиски инструменти (продолжение)

(ii) Мерење (продолжение)

Вложувања во хартии од вредност за тргување

Вложувањата во хартии од вредност за тргување се вложувања за кои Друштвото има намера да ги држи определено време и да ги продаде кога за тоа ќе се создадат поволни услови.

Финансиските вложувања за тргување се мерат според нивната објективна вредност на датумот на вреднување и известување.

Остварените добивки и загуби, како и неостварените добивки и загуби кои произлегуваат од промена на објективната вредност на финансиските средства кои се чуваат за тргување се вклучуваат во извештајот за сеопфатна добивка во периодот во кој настануваат.

(iii) Депризнавање

Друштвото ги депризнава финансиските средства кога ги губи правата од договорот за паричните текови од средството, или кога ги пренесува правата на паричните текови од средството со трансакција во која сите ризици и награди од сопственоста на финансиското средство се пренесени на друг.

Доколку на пренесените финансиски средства Друштвото оствари камата и истата ја задржи, каматата се признава како посебно средство или обврска.

Друштвото ги депризнава финансиските обврски кога обврските определени во договорите се подмирени, откажани или истечени.

(iv) Нетирање

Финансиските средства и обврски се нетираат и нето износот се прикажува во билансот на состојба само кога Друштвото има законско право да ги нетира признаените износи и има намера да ги порамни трансакциите на нето основа или да ги реализира плаќањата истовремено.

Приходите и расходите се нетираат и нето износот се прикажува во билансот на успех само доколку тоа е дозволено со стандардите, или за одредени добивки и загуби кои што произлегуваат од групи на слични трансакции, како што се активностите за тргување.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.9 Финансиски инструменти (продолжение)

(v) Исправка на финансиски средства

Посебна резерва на побарувањата

На датумот на кој се сочинува Билансот на состојба Друштвото ја утврдува исправката на вредност (Посебната резерва) на побарувањата по основ на премија за осигурување и побарувања по основ на регрес согласно Правилникот за методот за вреднување на ставките од билансот на состојба и изготвување на деловните биланси донесен од Агенцијата на супервизија на осигурувањето. Согласно истиот Правилник Друштвото го утврдува минималниот и максималниот процент на исправка на вредност со примена на најмалку еден од следните критериуми:

- периодот на доцнење во исполнување на обврската од страна на должникот и/или;
- поединечна проценка на финансиската состојба на секој должник класифициран во соодветната категорија.

Друштвото врши класификација на побарувањата во следните категории во зависност од времето на доцнење во исполнување на обврските од страна на должникот, сметано од денот на доспевање на побарувањето:

- 1) Категорија А - Побарувања од должници кои своите обврски спрема друштвото не ги исполниле на датумот на доспевање на побарувањето и истото не го сториле во период до 30 дена од денот на доспевање на побарувањето;
- 2) Категорија Б - Побарувања од должници кои своите обврски спрема друштвото не ги исполниле во период од 31 до 60 дена од денот на доспевање на побарувањето;
- 3) Категорија В - Побарувања од должници кои своите обврски спрема друштвото не ги исполниле во период од 61 до 120 дена од денот на доспевање на побарувањето;
- 4) Категорија Г - Побарувања од должници кои своите обврски спрема друштвото не ги исполниле во период од 121 до 270 дена од денот на доспевање на побарувањето;
- 5) Категорија Д - Побарувања од должници кои своите обврски спрема друштвото не ги исполниле во период од 271 до 365 дена од денот на доспевање на побарувањето.
- 6) Категорија Ѓ - Побарувања од должници кои своите обврски спрема друштвото не ги исполниле во период подолг од 365 дена од денот на доспевање на побарувањето, како и осигуреници каде рокот на доспевање во анексот е утврден по истек на важноста на полисата за осигурување.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.9 Финансиски инструменти (продолжение)

(v) Исправка на финансиски средства (продолжение)

Посебна резерва на побарувањата (продолжение)

Друштвото, на 31.12.2023 година ја утврди исправката на вредност на следниот начин:

Група на побарувања	Период на доцнење во исплата на обврската од страна на должникот	Исправка на вредност (во % од вкупната вредност на поединечно побарување)
А	до 30 дена	0%
Б	од 31 до 60 дена	10%
В	од 61 до 120 дена	31%
Г	121 до 270 дена	51%
Д	271-365 дена	71%
Ѓ	подолг од 365 дена	100%

Исправка на вредност на финансиски средства расположливи за продажба

Загубите поради обезвреднување на финансиските средства расположливи за продажба се признаваат со рекласификација на загубите акумулирани во резервата за објективна вредност во капиталот. Кумулативната загуба која е рекласификувана од главнината во добивката или загубата е разликата помеѓу набавната вредност при стекнувањето нето од сите плаќања во однос на главницата и амортизацијата, и тековната објективна вредност, намалена за сите загуби поради обезвреднување претходно признаени во добивката или загубата. Промените во исправка на вредноста како резултат на временската вредност на парите се признаваат како компонента на приходи од камати.

Доколку во последователен период, загубата поради обезвреднување на расположливите за продажба должнички инструменти се намали, загубата се анулира низ билансот на успех.

Сепак, секое последователно зголемување на објективната вредност на обезвреднети расположливи за продажба сопственички хартии од вредност се признава во капиталот.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.10 Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства и паричните еквиваленти ги вклучуваат паричните средства по видување во деловните банки, како и паричните средства во благајна со оригинален рок на достасаност од три или помалку месеци. Паричните средства и паричните еквиваленти се евидентираат во билансот на состојба по амортизирана набавна вредност.

3.11 Резервирања

Резервирањата се признаваат кога Друштвото има сегашна правна или конструктивна обврска, којашто е настаната како резултат на минати настани и за која е веројатно дека ќе настане одлив на средства за да се подмири таа обврска, и постои можност за проценување на износот на обврската. Резервирањата се утврдуваат со дисконтирање на очекуваните идни парични одливи користејќи дисконтна стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни проценки на временската вредност на парите и каде што е потребно, ризиците специфични за обврската.

3.12 Обезвреднување на не-финансиски средства

Сметководствената вредност на не-финансиските средства на Друштвото, се проценува на секоја дата на која се сочинува билансот на состојба за да се утврди дали постои индикација според која некое средство може да биде обезвреднето. Доколку таква индикација постои се проценува надоместувачкиот износ на средството.

Загуба поради обезвреднување се признава кога сметководствената вредност на средството или неговата единица која генерира пари го надминува неговиот надоместувачки износ. Единица која генерира пари е најмалата група на средства која може да се идентификува, којашто генерира парични приливи од континуирана употреба коишто во голем степен се независни од паричните приливи од други средства или групи на средства. Загубите поради обезвреднување се признаваат во билансот на успех.

Надоместувачкиот износ на средството или единицата која генерира пари е поголемата од неговата употребна вредност и неговата објективна вредност намалена за трошоците за продажба на средството. При проценката на употребната вредност, проценетите идни парични текови се дисконтираат до нивната сегашна вредност со употреба на дисконтна стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни проценки на временската вредност на парите и ризиците специфични за средството.

Загубата поради обезвреднување признаена во минати периоди се проценува на секоја дата на изготвување на билансот на состојба заради утврдување на индикации дека загубата е намалена или можеби веќе не постои. Загубата поради обезвреднување се анулира доколку постои промена во проценките користени за утврдување на надоместувачкиот износ.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.13 Обврски спрема добавувачи и останати тековни обврски

Обврските спрема добавувачи и останатите тековни обврски се финансиски обврски кои се искажуваат во висина на номиналните износи што произлегуваат од деловните трансакции.

Обврските спрема добавувачи и останатите тековни обврски се депризнаваат кога обврските определени во договорите се подмирени, откажани или истечени.

3.14 Бруто технички резерви

Технички резерви

Заради обезбедување на долгорочно и континуирано извршување на сите обврски од договорите за осигурување, Друштвото издвојува технички резерви кои се состојат од:

- Резерви за неистечени ризици,
- Резерви за бонуси и попусти,
- Резерви за штети, и
- Други технички резерви.

Покрај горенаведените резерви, Друштвото издвојува и математичка резерва за осигурувањето на живот и дополнителното здравствено осигурување за кое се однесуваат таблиците на веројатност и пресметките кои се слични со осигурувањето на живот, согласно техниките основи на производите на осигурување и согласно природата на преземените ризици. Исто така Друштвото издвојува и посебна резерва за осигурителните полиси кај кои инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот.

Резерва за преносна премија

Друштвото проценува и издвојува бруто резерви за преносни премии одделно за секој договор за осигурување во однос на кој Друштвото сноси ризик. Друштвото издвојува резерви за преносни премии за секој договор за осигурување поединечно, во висина на оној дел од бруто полисираната премија што се пренесува во идниот пресметковен период во сооднос меѓу истечениот осигурителен период и преостанатиот период од истекот на договорите за осигурување.

За договорите за осигурување на живот за кои се издвојува математичка резерва, преносните премии се додаваат на износот на пресметаната математичка резерва.

Поединечната пресметка на резервите за преносни премии за секој договор за осигурување, имајќи предвид дека ризикот е рамномерно распределен за целото времетраење на истиот, се врши по методот „pro rata temporis“.

Дополнителна резерва за неистечени ризици

Друштвото проценува и издвојува дополнителна резерва за неистечени ризици земајќи предвид дека резервата за неистечени ризици на датумот на процена и на ниво на хомогено портфолио, како минимум треба да одговара на номиналната вредност на паричните текови кои се однесуваат на развојот на идните: премии, надоместоци, штети, трошоци, даноци и другите парични текови кои се однесуваат на осигурително-техничкото работење на друштвото на осигурување, вклучително и маргина за неповолни отстапувања, кои ќе се појават после датумот на процена.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.14 Бруто технички резерви (продолжение)

Дополнителна резерва за неистечени ризици (продолжение)

Друштвото ја пресметува дополнителната резерва за неистечени ризици, преку проценка на вкупните очекувани идни штети (вклучувајќи ги и директните трошоци за обработка на штети) и вкупниот износ на трошоци кои се пресметани во цената на осигурување, но не се настанати до пресметковниот датум, и потоа истите ги намалува за претходно проценетите резерви за преносни премии.

Резерви за бонуси и попусти

Резервите за бонуси се издвојуваат врз основа на правото на удел (учество) во добивката, кое е предвидено согласно тарифите и договорите за осигурување, по поединечен договор за осигурување, при што висината на добивката се пресметува врз основа на приносот од вложувањата на средствата од математичката резерва и е во корелација со разликата помеѓу вкупната каматна стапка за определување на добивка (утврдена со соодветна одлука) и техничката каматна стапка. Резервите за бонуси и попусти се додаваат на износот на пресметаната математичка резерва.

Резерви за штети

Резерви за штети се издвојуваат во висина на проценетите обврски кои Друштвото е должно да ги надомести, врз основа на договорите за осигурување каде што осигурениот настан се појавил до крајот на пресметковниот период, без оглед дали настанот е пријавен, вклучувајќи ги сите трошоци кои произлегуваат од ненавремено извршување на обврските на Друштвото по комплетираните оштетени побарувања.

Друштвото прави проценка за резервите за штети за сите штетни настани кои потекнуваат од договорите од сопственото портфолио. Овие резерви, покрај проценетите обврски за настанати и пријавени штети, ги вклучуваат и проценетите обврски за настанати но непријавени штети, како и резерви за директни и индиректни трошоци за обработка и решавање на штети.

Резерви за настанати и пријавени штети

Друштвото врши проценка на очекуваниот износ за надоместок за секоја штета поединечно врз основа на расположливата документација. Доколку нема соодветна документација, се користи мислење на соодветен експерт (лекар, актуар, адвокат и слично).

При тоа Друштвото го зема во предвид следново:

- Медицински извештаи за повреди или болести;
- Судски одлуки било да се конечни или не;
- Штети за кои се водат судски постапки според очекуваниот исход;
- Затезна камата од судски спорови и
- Останати трошоци кои произлегуваат од обработка и исплата на штети.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.14 Бруто технички резерви (продолжение)

Резерви за настанати но непријавени штети

Резервите за настанати но непријавени штети се издвојуваат за дополнителното осигурување за инвалидност од несреќен случај. IBNR се пресметува со користење на повеќе признати актуарски методи. Основен метод за пресметка на резервите за настанати но непријавени штети е методот на триангулација на штети односно Chain Ladder метод, врз основа на статистичките податоци за настанати штети во последните 5 односно 7 години. При користење на овој метод се земаат во предвид и потенцијалните можности за отстапување во развојните фактори, поради што се прави и соодветна корекција. Дополнително, заради проверка на можните отстапувања, се прави и проценка на IBNR резервите и со користење на дополнителни актуарски метода: метод на триангулација на штети врз основа на статистичките податоци за исплатени штети, B-F метод со кој се зема предвид и потенцијалната идна изложеност на ризик од штети, метод на просечен износ на штети и и метод на очекуван коефициент на штети.

Пресметка на резерви за настанати но непријавени штети се прави и за дополнителното осигурување од смрт поради незгода, како и за колективното осигурување од смрт од болест. Земајќи предвид дека нема доволно искуство за овој тип на штети бидејќи нивниот број е многу мал за проценка или засега нема штети, Друштвото користи паушални методи преку просечен износ на резервирани и исплатени штети односно проценети штети и метод на очекуван коефициент на штети.

Истотака по препорака на реосигурителот направена е резервација за настанати но непријавени штети за кредитно животно осигурување. Се изготвуваат неколку пресметки со користење на метод на триангулација на штети, со настанати штети и со ликвидирани штети, пресметки со просечни штети и со B-F методи со претпазливо проценет фактор на штети врз основа на искуството со штети. Методот за ова осигурување се врши по препорака на реосигурителот кој презема и 75% од ризикот, односно со прудентен очекуван коефициент на штети согласно искуствата на реосигурителот.

Резерви за повторно отворени штети

Друштвото ги регистрира како развој на постојните штети. Резервите за повторно отворени штети, односно резервите за штети кои ќе бидат повторно отворени се третираат како дел од резервите за настанати и пријавени штети, односно од резервите за настанати, но непријавени штети.

Резерви за трошоци за обработка на штети

Резервите за директни трошоци за обработка на штети се составен дел од резервите за настанати и пријавени штети, односно резерва за настанати, но непријавени штети.

Друштвото ги пресметува резервите за индиректни трошоци за обработка на штети врз основа на фактичките индиректни трошоци поврзани со обработка на штетите и проценка на износот на трошоци потребни за сервисирање на штетите во случај на престанок на работа на друштвото врз основа просечен број на отворени, ликвидирани и резервирани штети, просечни административни трошоци за обработка на штетите кои вклучуваат плата на вработените одговорни за обработка на штети, трошоци за наем на деловен простор и останати административни трошоци., како и маргина за евентуални непланирани трошоци.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ (продолжение)

3.14 Бруто технички резерви (продолжение)

Резерви за штети нето од реосигурување и/или соосигурување (продолжение)

Друштвото ги пресметува овие резерви како разлика од бруто резервите за штети со реосигурителниот и/или соосигурителниот дел од штетата, пресметан врз основа на договорот за реосигурување и/или соосигурување.

3.15 Акционерски капитал

(i) Обични акции

Обичните акции се класификувани како капитал. Дополнителните трошоци директно поврзани со издавање на обични акции и опции на акции се признаваат како намалување од капиталот.

(ii) Резерви

Резервите на сигурност претставуваат неноминиран капитал кој се формира со распределба од остварената добивка. Зголемувањето на резервите на сигурност се врши со распределба на најмалку една третина од остварената добивка по годишната сметка, ако таа не се користи за покривање на загубата од претходните години.

Средствата на резервите на сигурност Друштвото ги користи за покривање на загуби од работењето и други ризици.

Друштвото за осигурување што формирало резерви на сигурност најмалку во висина на 50% од остварената просечна премија во последните две години, при што премиите од претходните години се зголемуваат за индексот на порастот на цените на мало, сметајќи ја и годината за која се распоредува остварената добивка, не е должно понатаму да издвојува од добивката во резервите на сигурност.

(iii) Дивиденди

Дивидендите се признаваат како обврски во периодот кога се објавени.

4. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И РАСУДУВАЊА

Друштвото прави проценки и претпоставки кои влијаат на износите на средствата и обврските во наредната финансиска година. Проценките и со нив поврзаните претпоставки постојано се предмет на преоценување и се темелат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идните настани за кои се верува дека се извесни во соодветните околности.

(i) Клучни извори на несигурност во проценките

Подолу се презентирани проценките и претпоставките во врска со обврските по основ на осигурување. Во белешката 5 се обелоденети факторите на ризик кои произлегуваат од овие договори.

Резерви по договори за осигурување

Претпоставките кои влијаат на прикажаните износи на средства и обврски од осигурување се користат за да се утврди резервата по договори за осигурување, која е доволна за да се покријат обврските кои можат да произлезат од договорите за осигурување, доколку тие можат да се предвидат. За утврдување на математичката резерва Друштвото користи актуарски методи во согласност со правилата и процедурите пропишани од Агенцијата за супервизија на осигурувањето.

Како и да е, земајќи ја во предвид неизвесноста при утврдувањето на резервацијата, можно е крајниот резултат да се разликува од оригинално утврдената обврска.

(ii) Анализа на сензитивност

Друштвото го има проценето влијанието на промената на одредени клучни варијабли врз добивката за годината, капиталот и коефициентот на покриеност.

Споредбено со тековната позиција на капиталот, добивката за годината, капиталот, коефициентот на покриеност и солвентност со сопствениот капитал на 31 декември 2023 година и 31 декември 2022 година се презентирани во табелата подолу:

4. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И РАСУДУВАЊА (продолжение)

(ii) Анализа на сензитивност (продолжение)

31 декември 2023 <i>(Во илјади денари)</i>	Добивка за годината	Капитал и резерви	Потребно ниво на маргина на солвентност	Коефициент на покриеност	Промена на коефициент на покриеност
Тековна позиција на капиталот	92.985	749.400	161.689	463%	-
Принос од вложувања (+1000 п.п.)	106.315	762.730	161.689	472%	8%
Принос од вложувања (-1000 п.п.)	79.655	736.070	161.689	455%	(8%)
10% зголемување на математичката резерва	(226.888)	429.527	161.689	266%	(198%)
10% намалување на математичката резерва	412.858	1.069.273	161.689	661%	198%
10% зголемување на вкупните трошоци	39.437	695.852	161.689	430%	(33%)
10% намалување на вкупните трошоци	146.533	802.948	161.689	497%	33%

4. СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И РАСУДУВАЊА (продолжение)

(ii) Анализа на сензитивност (продолжение)

31 декември 2022	Добивка за годинат а	Капита л и резерв и	Потребно ниво на маргина на солвентност	Коефициен т на покриеност	Промена на коефициен т на покриеност
<i>(Во илјади денари)</i>					
Тековна позиција	84.002	661.522	154.896	427%	-
Принос од вложувања (+1000 п.п.)	96.121	673.641	154.896	435%	8%
Принос од вложувања (-1000 п.п.)	71.883	649.403	154.896	419%	(8%)
10% зголемување на математичката резерва	(220.805)	356.715	154.896	230%	(197%)
10% намалување на математичката резерва	388.809	966.329	154.896	624%	197%
10% зголемување на вкупните трошоци	32.888	610.408	154.896	394%	(33%)
10% намалување на вкупните трошоци	135.116	712.636	154.896	460%	33%

При извршувањето на овие анализи претпоставка е дека останатите фактори се константни, а се менува само една варијабла. Треба да се нагласи дека информациите презентирани во табелата погоре се подготвени со примена на детерминистички пристап, така да не постои корелација помеѓу клучните варијабли и анализата не може да се пренесе на нив.

Каде што се смета дека варијаблите се нематеријални, не е проценето влијанието на незначајните промени на овие варијабли. Одредени варијабли може да не бидат материјални во моментот, но доколку се промени нивото на материјалност на одредна варијабла, треба да се направи проценка на влијанието на таа варијабла во иднина.

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК

Цели на управување со ризикот и политики за намалување на ризикот од осигурување

Управувањето на Друштвото со ризикот од осигурување и финансискиот ризик се критични за работењето на Друштвото. За општите договори за осигурување целта е да се одберат средства чиј рок и износ при достасување ќе биде усогласен со очекуваните парични одливи по основ на настанатите штети по тие договори.

Главната осигурителна активност на Друштвото претпоставува ризик од загуба од лица или организации кои што се директно изложени на ризикот. Овие ризици може да се однесуваат на здравје, незгода или останати ризици што може да произлезат од осигурани настани. Друштвото е изложено на неизвесноста поврзана со времето на настанување, зачестеноста и тежината на штетите што произлегуваат од тие договори.

Друштвото исто така е изложено и на пазарен ризик преку осигурителните и инвестиционите активности.

Друштвото управува со ризиците од осигурување преку поставување на лимити за осигурување, процедури за одобрување на трансакции со нови производи или со кои се надминуваат поставените лимити, ценовни тарифи, централизирано управување со реосигурувањето и следење на вонредни настани.

Стратегија за запишување на полиси за осигурување

Стратегијата на Друштвото за запишување на полиси за осигурување е да се постигне дисперзија со што би се обезбедило избалансирано портфолио, кое се базира на големо портфолио со слични ризици во текот на повеќе години, со што се намалува променливоста на резултатот.

Стратегијата на Друштвото за запишување на полиси за осигурување е презентирана во годишниот деловен план во кој се утврдени класите за осигурување, територијата на дејствување, во кои Друштвото е подготвено да осигурува.

Сите општи договори за осигурување се по природа долгогодишни и осигурителот ги продолжува во моментот кога ќе се плати премијата за втората година и има право да одбие обновување или продолжување на истите, доколку премијата не биде платена, како и може да изврши промена во нетехничките делови од договорот при неговото продолжување.

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК (продолжение)

Стратегија за математичка резерва

Друштвото издвојува математичка резерва во износ кој е проценет на начин кој ќе обезбеди покривање на сите обврски од договорите за осигурување каде осигурениот настан зависи од ризиците кои се релевантни за конструкција на таблиците за веројатност. Математичката резерва е пресметана по нето проспективна метода како разлика од сегашната вредност на идните обврски кои произлегуваат од договорите за осигурување и сегашна вредност на идните премии, поединечно за секој договор. Доколку методот за процена на математичката резерва наложува и издвојување на преносна премија, истата се додава на износот на пресметаната математичка резерва.

Кај основните осигурувања на живот согласно регулативата на Агенцијата за супервизија на осигурување е дозволено намалување на математичката резерва за вистинските неамортизирани трошоци за стекнување (цилмеризација), при што стапката на цилмеризација не може да биде поголема од 3,5% од договорената сума на осигурување. Стапката на цилмеризација која се користи при пресметка на математичката резерва изнесува 3,5% (2022: 3,5%).

Во пресметките на математичката резерва се користат следниве годишни технички каманти стапки, согласно гарантираните каматни стапки по договорите:

- 3,00% за договорите склучени до 31.12.2015 г.
- 2,25% за договорите склучени меѓу 1.1.2016 г. и 1.5.2020 г.
- 2,00% за договорите склучени меѓу 1.5.2020 г. и 1.5.2021 г.
- 1,50% за договорите склучени од 1.5.2021 г.

По исклучок, за договорите од ГДД1 и РДД31 тарифите, примената на техничка каматна стапка со висина од 2,25% се применуваше од 1.11.2015 г. до 1.5.2020 г.

Математичката резерва на пресекот на периодот е пресметана со линеарна интерполација на математичката резерва пресметана на почетокот и на крајот од осигурителната година во која припаѓа денот на пресметката, за секој договор за осигурување.

За ФЛД1 тарифата, осигурување на живот поврзано со инвестициски фондови во случај на смрт и доживување не се пресметува математичка резерва. Постои само посебна резерва која е еднаква на вредноста на инвестициската сметка која е директно поврзана со уделите во инвестицискиот фонд. Формулата прикажува приближна вредност на денот на проценка, која е еднаква на производот на бројот на удели на инвестицискиот фонд кои ги поседува осигуреникот на својата инвестициска сметка и вредноста на уделите на фондот.

Стратегија за реосигурување

Друштвото реосигурува дел од ризиците за осигурување за да ја контролира својата изложеност кон загуби и за да ги заштити изворите на капитал.

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК
(продолжение)

Стратегија за математичка резерва (продолжение)

Договори за реосигурување

Во 2023 година активни се следниве договори за реосигурување:

Реосигурител	Вид на реосигурување
Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Република Австрија	1) Договор по ризик со кој се опфатени сите животни осигурувања (индивидуални и колективни), осигурување на живот поврзано со инвестициски фондови и дополнителни осигурувања поврзани со нив, освен инвалидитет како последица на незгода; Quota Share договор;).
	2) Договор по ризик со кој е покриено дополнително осигурување на инвалидитет како последица од незгода; Quota Share договор.
	3) Договор по настан со кој е покриено дополнително осигурување кон осигурувањето на живот (смрт или инвалидитет како последица на незгода, болнички дневници и други бенефиции при хоспитализација, работна неспособност). Excess of loss договор
	4) Договор по настан со кој е покриено целокупно работење во врска со осигурување на живот и дополнително здравствено осигурување со исклучок на дополнително осигурување за смрт, инвалидност и работна неспособност како последица од незгода – кумулативно; X/L договор
Groupama Life Experss (претходен назив SOGE Life) /Бугарија	1) Договор по ризик со кој е покриено групно животно осигурување со дополнително осигурување на индивидуални корисници на банкарски производи во случај на смрт од било која причина, смрт поради несреќен случај, трајна и целосна загуба на самостојност и целосна и трајна инвалидност, Quota Share договор и дополнителен Surplus.
Münchener Rueckversicherungs- Gesellschaft / CP Германија	1) Договор по ризик со кој се опфатени сите животни осигурувања и осигурување на живот поврзано со инвестициони фондови вклучувајќи ги и дополнителните осигурувања, освен инвалидитет како последица на незгода; Surplus договор
ASSICURAZIONI GENERALI S.P.A. / LUXEMBOURG Branch	1) Договор по ризик, , со кој е покриено колективно ризико осигурување на живот во случај на смрт од болест за фирми со поголеми осигурени износи од стандардните; Quota Share договор. Прекинат заклучно со 31.12.2023 од страна на Generali заради промена на нивната деловна политика, а согласно кој во пракса и немаше ниту една реосигурена полиса.

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК
(продолжение)

Договори за реосигурување (продолжение)

Усогласеност на средствата и обврските

Законот за супервизија на осигурувањето пропишува одредени лимити во однос на политиката за усогласување на средствата и обврските на Друштвото.

Друштвото активно управува со својата финансиска позиција користејќи пристап со кој се балансира квалитетот, дисперзијата, ликвидноста и повратот на вложувањата, земајќи ги во предвид лимитите одредени во Законот за супервизија на осигурувањето. Главна цел е да се усогласат паричните текови на средствата и обврските. На 31 декември 2023 година вложувањата кои служат како средства што ги покриваат математичките резерви по договорите за осигурување изнесуваат МКД 3.267.190 илјади (2022: МКД 3.075.821 илјади). Овие средства се состојат од парични средства, депозити во банки, удели во инвестициони фондови, вложување во ЕТФ, позајмици дадени на имателите на полиси и хартии од вредност издадени од Р.С Македонија. На 31 декември 2023 година вложувањата кои служат како средства што ги покриваат техничките резерви по договорите за осигурување изнесуваат МКД 80.000 илјади (2022: МКД 79.998 илјади). Овие средства се состојат од депозити во банки и хартии од вредност издадени од Р.С Македонија. Во табелата е презентирано усогласувањето на средствата со обврските согласно законските барања, во врска со средствата што ги покриваат математичките резерви:

<i>(Во илјади денари)</i>	2023	2022
Средства		
Парични средства во благајна и средства на банкарски сметки	21.321	42.320
Депозити во банки кои имаат дозвола од НБРСМ	419.000	523.000
Удели во инвестициони фондови	197.807	45.461
Индексен фонд (ЕТФ)	22.556	19.060
Позајмици дадени на имателите на полиси	4.969	5.542
Обврзници и други хар. од вред. за кои гарантира Р.С Македонија	2.601.537	2.440.438
	3.267.190	3.075.821
Обврски (Математички резерви)		
Бруто резерви по договори за осигурување	3.198.726	3.048.074
Дел за реосигурителот	(5.696)	(5.773)
	3.193.030	3.042.301
Покриеност на математичката резерва	74.160	33.520

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК
(продолжение)

Усогласеност на средствата и обврските (продолжение)

Во табелата е презентирано усогласувањето на средствата со обврските согласно законските барања, во врска со средствата што ги покриваат техничките резерви:

<i>(Во илјади денари)</i>	2023	2022
Средства		
Депозити во банки кои имаат дозвола од НБРСМ	20.000	20.000
Обврзници и други хартии од вредност за кои гарантира Р.С Македонија	60.000	59.998
	80.000	79.998
Обврски (Технички резерви)		
Бруто резерви по договори за осигурување	84.030	79.422
Дел за реосигурителот	(23.134)	(25.675)
	60.896	53.747
Покриеност на техничките резерви	19.104	26.251

Согласно барањата на Законот за супервизија на осигурувањето, паричните средства во благајна и средства на банкарските сметки не смеат да надминат 3% од вкупните средства кои ги покриваат математичките и техничките резерви по договорите за осигурување; краткорочните и долгорочните депозити во банки кои имаат дозвола од НБРСМ не смеат да надминат 60% од вкупните средства кои ги покриваат математичките и техничките резерви по договорите за осигурување; обврзниците или другите должнички хартии од вредност за кои гарантира Р.С Македонија не смеат да надминат 80% од вкупните средства кои ги покриваат математичките и техничките резерви по договорите за осигурување; уделите во инвестициските фондови кои се регистрирани во Р.С Македонија не смеат да надминат 20% од вкупните средства кои ги покриваат математичките и техничките резерви по договорите за осигурување, како и вложувањата со кои се тргува на регулиран пазар на хартии од вредност во земја членка на ЕУ или членка на ОЕЦД не смеат да надминат повеќе од 20% од вкупните средства кои ги покриваат математичките и техничките резерви. На 31 декември 2023 година паричните средства во благајна и средства на банкарските сметки изнесуваат 0,7% (2022: 1,4%), депозити во банки изнесуваат 12,8% (2022: 17,0%), уделите во отворените инвестициони фондови изнесуваат 6,0% (2022: 1,5%), учеството на ЕТФ-от е 0,7% (2022: 0,6%), позајмиците дадени на имателите на полиси изнесуваат 0,2% (2022: 0,2%) додека државните обврзници изнесуваат 79,6% (2022: 79,3%) од вкупните средства кои ги покриваат математичките резерви по договорите за осигурување.

На 31 декември 2023 година депозитите во банки изнесуваат 25,0% (2022: 25,0%), дозволен лимит е 60%, а додека државните обврзници изнесуваат 75,0% (2022: 75,0%), дозволен лимит е 80% од вкупните средства кои ги покриваат техничките резерви по договорите за осигурување.

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК (продолжение)

Усогласеност на средствата и обврските (продолжение)

Управување со ризикот

Управувањето со ризикот од договори за осигурување зависи од веројатноста за настанување на смрт, калкулирана во таблиците за смрт. Осигурените настани се случајни и нивниот број и висина ќе варира во зависност од степенот на воспоставените статистички техники. Поголемото портфолио на слични договори покажува помала варијабилност во настанувањето на ризикот.

Клучните ризици поврзани со овие договори се поврзани со осигурувањето, конкуренцијата, искуството со штети и евентуалноста осигурениците да преувеличат или измислат штета.

(i) Географска и секторска концентracија

Ризиците на кои е изложено Друштвото се лоцирани во Р.С Македонија.

Раководството верува дека Друштвото не е изложено на значителна концентracија кон ниедна група на осигуреници од социјален, професионален, старосен или друг аспект.

(ii) Концентрација од многу сериозни, ретки настани

Според нивната природа и настанување овие настани ретко се случуваат. Тие претставуваат сериозен ризик за Друштвото бидејќи случувањето на ваков настан, би имал значително влијание врз паричните одливи на Друштвото.

Друштвото управува со овие ризици на следните начини:

- Првенствено ризикот се управува преку склучување на соодветни договори за осигурување. Агентите за осигурување не смеат да склучат договор доколку очекуваните добивки не се пропорционални на ризикот. Како второ, овој ризик се управува и преку склучување на договори за реосигурување.

5.1 Финансиски ризик

Друштвото е изложено на финансиски ризик преку финансиските средства, финансиските обврски, средствата од реосигурување и обврските за реосигурување. Поконкретно, главен финансиски ризик е дека приливите по основ на финансиски средства нема да бидат доволни за да се подмират обврските кои произлегуваат од договорите за осигурување. Финансискиот ризик ги опфаќа ризикот од каматни стапки, валутниот ризик, ликвидносниот ризик и кредитниот ризик.

Цел на Друштвото е да ги усогласи обврските по основ на договорите за осигурување со средства со ист или сличен ризик. Ова му обезбедува на Друштвото сите достасани обврски редовно да ги исплаќа.

**5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК
(продолжение)**

5.1 Финансиски ризик (продолжение)

(i) Каматен ризик

Изложеноста на Друштвото на каматен ризик првенствено произлегува од портфолиото на вложувања (орочени депозити и должнички хартии од вредност).

Според раководството на Друштвото, должничките финансиски средства не се изложени на каматен ризик, со оглед на фактот дека најголем дел од нив се со фиксна камата (државни обврзници).

Краткорочните обврски за осигурување и реосигурување не се директно осетливи на пазарните каматни стапки бидејќи се недисконтирани и се некаматносни. Средствата и обврските на Друштвото групирани според видот на каматна стапка и според преостаната договорна рочност на датумот на известување се прикажани во табелата подолу:

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК (продолжение)

5.1 Финансиски ризик (продолжение)

(i) Каматен ризик (продолжение)

Во илјади денари)

31 декември 2023	Вкупно	Инструменти со фиксна каматна стапка						Некаматно-носни
		Промен-лива каматна стапка	До 1 месец	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	Над 5 години	
Средства								
- Орочени депозити	439.000	8.000	7.000	53.000	144.000	227.000	-	-
- Заеми	4.969	-	-	-	-	4.969	-	-
- Хартии од вредност расположиви за продажба	3.237.688	-	9.973	-	222.318	176.010	2.829.387	-
- Инвестициски и индексни фондови	227.113	-	-	-	-	-	-	227.113
- Вложувања кај кои осигуреникот го превзема инвестицискиот ризик	52.714	-	-	-	-	-	-	52.714
Средства од реосигурување	28.830	-	-	-	-	-	-	28.830
Побарување по основ на осигурување и останати побарувања	108.191	-	-	-	-	-	-	108.191
Парични средства и паричен еквивалент	49.166	23.587	7.825	-	-	-	-	17.754
Активни временски разграничувања	387	-	-	-	-	-	-	387
Обврски								
Резерви по договори за осигурување	(3.335.470)	-	-	-	-	-	-	(3.335.470)
Обврски кон реосигурители	(136)	-	-	-	-	-	-	(136)
Останати обврски	(58.125)	-	-	-	-	-	-	(58.125)
Пасивни временски разграничувања	(6.059)	-	-	-	-	-	-	(6.059)
Неусогласеност на средствата и обврските	748.268	31.587	24.798	53.000	366.318	407.979	2.829.387	(2.964.801)

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК (продолжение)

5.1 Финансиски ризик (продолжение)

(i) Каматен ризик (продолжение)

Во илјади денари)

31 декември 2022	Вкупно	Инструменти со фиксна каматна стапка						Некаматно-носни
		Промен-лива каматна стапка	До 1 месец	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	Над 5 години	
Средства								
- Орочени депозити	543.000	8.000	-	33.000	54.000	448.000	-	-
- Заеми	5.542	-	-	-	-	5.542	-	-
- Хартии од вредност расположиви за продажба	3.004.910	-	-	-	-	260.762	2.744.148	-
- Инвестициски фонд	76.908	-	-	-	-	-	-	76.908
- Вложувања кај кои осигуреникот го превзема инвестицискиот ризик	24.197	-	-	-	-	-	-	24.197
Средства од реосигурување	31.448	-	-	-	-	-	-	31.448
Побарување по основ на осигурување и останати побарувања	92.592	-	-	-	-	-	-	92.592
Парични средства и паричен еквивалент	88.935	79.322	2.575	-	-	-	-	7.038
Активни временски разграничувања	543	-	-	-	-	-	-	543
Обврски								
Резерви по договори за осигурување	(3.151.693)	-	-	-	-	-	-	(3.151.693)
Обврски кон реосигурители	(722)	-	-	-	-	-	-	(722)
Останати обврски	(48.582)	-	-	-	-	-	-	(48.582)
Пасивни временски разграничувања	(3.523)	-	-	-	-	-	-	(3.523)
Неусогласеност на средствата и обврските	663.555	87.322	2.575	33.000	54.000	714.304	2.744.148	(2.971.794)

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК (продолжение)

5.1 Финансиски ризик (продолжение)

(ii) Кредитен ризик

Кредитниот ризик претставува сметководствена загуба што би била признаена доколку договорната странка не ги исполни договорените обврски. За да ја контролира изложеноста кон кредитниот ризик, Друштвото редовно врши кредитна проценка на финансиската состојба на овие странки.

Побарувања по основ на осигурување

Друштвото е изложено на кредитен ризик во случај кога осигурениците нема да ги исполнат своите финансиски обврски што произлегуваат од договорите за осигурување. Изложеноста на Друштвото изнесува максимално до износот на сметководствената вредност на побарувањата по основ на премија и останатите побарувања. Побарувањата по основ на премии се од голем број на клиенти и се на нормална комерцијална основа, така што концентрацијата на кредитен ризик е минимална. Друштвото редовно ги следи побарувањата по основ на премии, со што изложеноста кон лоши побарувања е контролирана.

Средства од реосигурување

Друштвото е изложено на кредитен ризик и преку средствата од реосигурување. Друштвото склучува договори за реосигурување со првокласни реосигурители и концентрацијата на ризик се избегнува преку следењето на политиката на Друштвото преку поставените лимити кои се ревидираат секоја година. Раководството на Друштвото редовно прави оценка на кредитоспособноста на реосигурителите за да може да ја ажурира стратегијата за реосигурување.

Финансиски инструменти

Друштвото е изложено на кредитен ризик кај финансиските инструменти во однос на можната ненаплатливост од другите странки. Сепак земајќи во предвид дека Друштвото најмногу вложува во државни записи, државни обврзници и орочени депозити во домашни банки, не се очекува овие вложувања да не се повратат. Максималната изложеност на Друштвото кон кредитниот ризик е презентирано во табелата подолу:

<i>(Во илјади денари)</i>	2023	2022
Финансиски средства		
- Орочени депозити	439.000	543.000
- Заеми	4.969	5.542
- Хартии од вредност расположливи за продажба	3.237.688	3.004.910
- Инвестициски и индексни фондови	227.113	76.908
- Вложувања кај кои осигуреникот го превзема инвестицискиот ризик	52.714	24.197
Средства од реосигурување	28.830	31.448
Побарување по основ на осигурување и останати побарувања	108.191	92.592
Парични средства и парични еквиваленти	49.166	88.935
Вкупно	4.147.671	3.867.532

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК (продолжение)

5.1 Финансиски ризик (продолжение)

(ii) Кредитен ризик (продолжение)

Паричните средства и паричните еквиваленти, останатите побарувања, средствата за реосигурување, орочените депозити, и должничките хартии од вредност не се обезвреднети. Средствата од реосигурување се побарувања од реосигурители со кредитен рејтинг од А+ според Стандард и Пурс Кредитен рејтинг агенцијата.

Структурата на доспеаноста на побарувања по основ на осигурување е презентирана подолу:

<i>(Во илјади денари)</i>	Бруто вредност	Исправка на вредноста	Сегашна вредност	% на исправка
0-30 дена	1.631	-	1.631	-
31-60 дена	21.735	2.173	19.562	10%
61-120 дена	9.304	2.884	6.420	31%
121-270 дена	2.249	1.147	1.102	51%
271-365 дена	305	217	88	71%
Над 365 дена	252	252	-	100%
31 декември 2023	35.476	6.673	28.803	18,81%

<i>(Во илјади денари)</i>	Бруто вредност	Исправка на вредноста	Сегашна вредност	% на исправка
0-30 дена	1.875	-	1.875	-
31-60 дена	22.199	2.220	19.979	10%
61-120 дена	7.260	2.251	5.009	31%
121-270 дена	906	462	444	51%
271-365 дена	102	72	30	71%
Над 365 дена	33	33	-	100%
31 декември 2022	32.375	5.038	27.337	15,56%

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК (продолжение)

5.1 Финансиски ризик (продолжение)

(iii) Валутен ризик

Друштвото е изложено на валутен ризик преку трансакциите во странска валута и преку средствата и обврските во странска валута.

За да го избегне ризикот од негативното влијание на промената на девизните курсеви, Друштвото има средства и обврски во евра. Денарот е врзан за еврото и монетарната проекција е дека девизниот курс на денарот во однос на еврото ќе биде стабилен.

Во табелите подолу е прикажана изложеноста на Друштвото на валутен ризик. Во табелите е презентирана сметководствената вредност на средствата и обврските, по валути.

(Во илјади денари)

31 декември 2023	МКД	ЕУР	Вкупно
Вложувања	643.557	3.265.213	3.908.770
Дел за реосигурување во БТР	-	28.830	28.830
Вложувања кај кои осигуреникот го презема инвестицискиот ризик	52.714	-	52.714
Побарувања	13.920	94.271	108.191
Парични средства и парични еквиваленти	49.166	-	49.166
Активни временски разграничувања	387	-	387
Вкупно средства	759.744	3.388.314	4.148.058
Бруто технички резерви	-	3.335.470	3.335.470
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	-	136	136
Останати обврски	10.007	48.118	58.125
Пасивни временски разграничувања	523	5.536	6.059
Вкупно обврски	10.529	3.389.260	3.399.790
Нето вредност	749.215	(946)	748.269
31 декември 2022	МКД	ЕУР	Вкупно
Вложувања	600.847	3.029.513	3.630.360
Дел за реосигурување во БТР	-	31.448	31.448
Вложувања кај кои осигуреникот го презема инвестицискиот ризик	24.197	-	24.197
Побарувања	7.339	85.253	92.592
Парични средства и парични еквиваленти	88.935	-	88.935
Активни временски разграничувања	543	-	543
Вкупно средства	721.861	3.146.214	3.868.075
Бруто технички резерви	-	3.151.693	3.151.693
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	-	722	722
Останати обврски	8.509	40.073	48.582
Пасивни временски разграничувања	3.523	-	3.523
Вкупно обврски	12.032	3.192.488	3.204.520
Нето вредност	709.829	(46.274)	663.555

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК (продолжение)

5.1. Финансиски ризик (продолжение)

(iii) Валутен ризик (продолжение)

Следната табела ја покажува сензитивата анализа на зголемување или намалување за 10% на македонскиот денар во однос на странските валути. Анализата е направена на девизните салда на средствата и обврските на датумот на биланс на состојба. Позитивните износи се зголемувања на добивката, а негативните се намалувања на добивката за соодветниот период.

	Зголемувања за 10%		Намалувања за 10%	
	2023	2022	2023	2022
ЕУР	(5.177)	(4,627)	5.177	4,627
Нето ефект	(5.177)	(4,627)	5.177	4,627

(iv) Ризик на ликвидност

Ризикот на ликвидност претставува ризик дека едно лице ќе се соочи со тешкотии при обезбедувањето на средства за да ги подмири паричните обврски што произлегуваат од финансиските инструменти. Ризикот на ликвидност може да произлезе или од неможноста да се продадат средства во најкус можен рок по нивната објективна вредност; или неспособност на подмирување на обврските кои произлегуваат од договорите; или пак обврските за осигурување доспеале порано за исплата од очекувањето; или пак неспособност да генерира парични средства според предвидувањата.

Најголемото ризик од ликвидност со кој се соочува Друштвото се дневните барања за расположливите парични средства во однос на појавата на штети од договорите за осигурување.

Друштвото управува со ликвидноста преку политиката за ризик на ликвидност која определува што го сочинува ризикот на ликвидност за Друштвото; ги утврдува минималните фондови за да излезе во пресрет на итните барања; определува резервен план за финансирање на можните обврски; ги утврдува изворите на финансирање и настаните кои би го активирале планот; концентрацијата на извори на финансирање; известување за изложеноста на ризик од ликвидност и прегледување на политиката за ризик на ликвидност во однос на нејзината адекватност и во однос на околностите кои се менуваат.

Друштвото е должно да ја одржува својата ликвидност согласно Законот за супервизија на осигурувањето.

Друштвото исто така има готовина во банки и други високо ликвидни средства во секој момент, за да се заштити од непотребна концентрација на ризикот и за да биде во можност да ги преземе обврските за плаќање како и потенцијалните обврски за плаќање како што достасуваат.

Анализа според достасаноста на средствата и обврските

Анализата на средствата и обврските на Друштвото во соодветни групи на достасување, според нивниот преостанат период до денот на нивната договорена достасаност е како што следи:

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК (продолжение)

5.1. Финансиски ризик (продолжение)

(iv) Ризик на ликвидност (продолжение)

Анализа според достасаноста на средствата и обврските (продолжение)

(Во илјади денари)

31 декември 2023	До 1 година	Од 1 до 3 години	Од 3 до 5 години	Од 5 до 10 години	Над 10 години	Вкупно
Вкупно средства						
Вложувања	444.291	256.906	151.073	1.121.018	1.988.196	3.961.484
Дел за реосигурување во БТР	1.215	1.960	2.948	7.450	15.257	28.830
Побарувања	102.258	5.933	-	-	-	108.191
Парични средства	49.166	-	-	-	-	49.166
Активни временски разграничувања	387	-	-	-	-	387
	597.317	264.799	154.021	1.128.468	2.003.453	4.148.058
Вкупно обврски						
Бруто технички резерви	140.542	226.688	341.108	861.951	1.765.181	3.335.470
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	136	-	-	-	-	136
Останати обврски	58.125	-	-	-	-	58.125
Пасивни временски разграничувања	6.059	-	-	-	-	6.059
	204.862	226.688	341.108	861.951	1.765.181	3.399.790
Рочна усогласеност	392.455	38.111	(187.087)	266.517	238.272	148.268

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК (продолжение)

5.1. Финансиски ризик (продолжение)

(iv) Ризик на ликвидност (продолжение)

Анализа според достасаноста на средствата и обврските (продолжение)

(Во илјади денари)

31 декември 2022	До 1 година	Од 1 до 3 години	Од 3 до 5 години	Од 5 до 10 години	Над 10 години	Вкупно
Вкупно средства						
Вложувања	132.461	688.284	34.020	701.600	2.073.995	3.630.360
Дел за реосигурување во БТР	1.612	2.129	2.486	7.984	17.237	31.448
Побарувања	87.818	4.774	-	-	-	92.592
Парични средства	88.935	-	-	-	-	88.935
Активни временски разграничувања	543	-	-	-	-	543
	311.369	695.187	36.506	709.584	2.091.232	3.843.878
Вкупно обврски						
Бруто технички резерви	161.602	213.415	249.195	800.035	1.727.446	3.151.693
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	722	-	-	-	-	722
Останати обврски	48.582	-	-	-	-	48.582
Пасивни временски разграничувања	3.523	-	-	-	-	3.523
	214.429	213.415	249.195	800.035	1.727.446	3.204.520
Рочна усогласеност	96.940	481.772	(212.689)	(90.451)	363.786	639.358

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК (продолжение)

5.2. Управување со капиталот

Друштвото е должно во секое време да располага со соодветен капитал во однос на обемот на работа и класите во рамки на кои врши работи на осигурување, како и ризиците на кои е изложено при вршење на тие работи.

Капиталот на друштвото за осигурување во секое време треба да биде барем еднаков на потребното ниво на маргината на солвентност.

Цели на Друштвото во поглед на управувањето со капиталот се:

- Да соодветствува со барањата за капитал согласно законската регулативата;
- Да одржи стабилна и квалитетна капитална база која ќе го поддржи развојот на друштвото.

Согласно барањата на Законот за супервизија на осигурувањето, Одделните вложувања на капиталот можат да изнесуваат најмногу до: 60% за вложувања во недвижности; 15% за вложувања во аконтации и заеми што друштвото според Општите услови на осигурувањето ги одобрува со презентација на сопствените полиси за кои премијата е навремено уплатена, при што одделното вложување во вакви заеми не може да надмине 1% од капиталот. Друштвото може неограничено да ги вложува средствата на капиталот во државни хартии од вредност, банки и да одобрува заеми на правни лица со обезбедување на банкарска гаранција, притоа почитувајќи ги принципите на ликвидност, сигурност и рентабилност. Вкупните финансиски вложувања во една банка можат да изнесуваат најмногу до 25% од капиталот. Вкупните финансиски вложувања кај поединечен субјект кој не е банка, можат да изнесуваат најмногу до 10% од капиталот.

На 31 декември 2023 година Друштвото има вложувања од капиталот во државни хартии од вредност, удели во инвестициони фондови и парични средства во банки. На 31 декември 2023 година Друштвото нема депозити во банки како вложувања од капиталот.

Друштвото го пресметува потребното ниво на маргината на солвентност согласно Законот за супервизија на осигурувањето.

Маргина на солвентност и користењето на сопствените средства редовно се следат од раководството на Друштвото, при што се користат техники кои се пропишани согласно законската регулатива.

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК (продолжение)

5.2. Управување со капиталот (продолжение)

Потребното ниво на маргина на солвентност за осигурување на живот е прикажано подолу:

(Во илјади денари)

		2023	2022
Бруто математичка резерва	1	3.198.726	3.048.074
Нето математичка резерва	2	3.193.030	3.042.301
Коефициент 1 ([3]=[2]/[1] или 0,85, доколку е помал)	3	0,998	0,998
Релевантен фактор	4	4%	4%
Прв резултат ([5]=[1]*[3]*[4])	5	127.721	121.692
Бруто ризичен капитал (доколку не е негативен број)	6	1.596.024	1.545.467
ризик од смрт до 3 години	7	37.448	1.574
ризик од смрт од 3 до 5 години	8	7.503.046	7.279.586
ризик од смрт (освен [6] и [7])			
Вкупно ([6]*0,1% + [7]*0,15% + [8]*0,3%)	9	24.161	23.387
Нето ризичен капитал (доколку не е негативен број)	10	9.130.823	8.820.853
Коефициент 2 ([11]=[10]/([6]+[7]+[8]) или 0,50, доколку е помал)	11	0,999	0,999
Втор резултат ([12]=[9]*[11])	12	24.146	23.371
Капитализирани средства	13	-	-
Пресметана маргина на солвентност за осигурување на живот	14	151.868	145.063

Потребното ниво на маргина на солвентност за осигурување каде инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот (класа 21) е прикажано подолу:

(Во илјади денари)

		2023	2022
Бруто резерва	1	52.714	24.197
Нето резерва	2	52.714	24.197
Коефициент 1 ([3]=[2]/[1] или 0,85, доколку е помал)	3	1,000	1,000
Релевантен фактор	4	4%	4%
Прв резултат ([5]=[1]*[3]*[4])	5	2.109	968
Бруто ризичен капитал (доколку не е негативен број)	6	-	-
ризик од смрт до 3 години	7	-	-
ризик од смрт од 3 до 5 години	8	1.173.399	876.953
ризик од смрт (освен [6] и [7])			
Вкупно ([6]*0,1% + [7]*0,15% + [8]*0,3%)	9	3.520	2.631
Нето ризичен капитал (доколку не е негативен број)	10	1.173.399	876.953
Коефициент 2 ([11]=[10]/([6]+[7]+[8]) или 0,50, доколку е помал)	11	1,000	1,000
Втор резултат ([12]=[9]*[11])	12	3.520	2.631
Капитализирани средства	13	-	-
Пресметана маргина на солвентност за осигурување каде инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот	14	5.629	3.599

Потребното ниво на маргина на солвентност за дополнително осигурување кон осигурувањето на живот е прикажано подолу:

(Во илјади денари)

		2023	2022
Бруто полисирана премија	1	45.127	49.474
Бруто полисирана премија < 10 милиони евра x 0.18	2	8.123	8.905
Бруто полисирана премија > 10 милиони евра x 0.16	3	-	-
Вкупен износ од Бруто полисираната премија ([4]=[2] + [3])	4	8.123	8.905
Бруто исплатени штети	5	13.036	8.302
Нето исплатени штети	6	6.728	5.812
Коефициент ([7]=[6]/[5] или 0.50 доколку е помал)	7	0,516	0,700
Пресметана маргина на солвентност за допол. осиг. ([8]=[4]*[7])	8	4.192	6.234
Конечна пресметка на потребното ниво на маргината на солвентност		161.689	154.896

5. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕ И ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК (продолжение)

5.2. Управување со капиталот (продолжение)

Пресметката на капиталот на Друштвото е како што следи:
(Во илјади денари)

	Ознака	2023	2022
Основен капитал, чл. 69 (I1+I2+I3+I4+I5-I6-I7-I8-I9-I10-I11-I12-I13)	I	635.573	570.069
Уплатен акционерски капитал со исклучок на уплатениот акционерски капитал од кумулативни приоритетни акции	I1	183.999	183.999
Премии од емитирани обични акции	I2	-	-
Законски и статутарни резерви	I3	224.074	196.073
Пренесена нераспределена добивка	I4	231.675	194.122
Нераспределена добивка од тековната година	I5	-	-
Сопствени акции кои ги поседува друштвото за осигурување	I6	-	-
Долгорочни нематеријални средства	I7	189	-
Пренесена непокриена загуба и загуба од тековната година	I8	-	-
Нереализирана загуба од сопственички инструменти расположливи за продажба мерени по објективна вредност	I9	-	-
Нереализирана загуба од вреднување на финансиските средства расположливи за продажба	I10	3.986	4.125
Нето негативни ревалоризациски резерви и останатите разлики од вреднување коишто произлегуваат од вложувања во придружени друштва или заеднички вложувања коишто се вреднуваат со користење на методот на главнина	I11	-	-
Останати одбивни ставки поради непочитување на ограничувањата при вложување на средствата од капиталот, предвидени во членот 73-а од ЗСО*	I12	-	-
Дополнителен капитал, чл. 71 (II1+II2+II3+II4+II5+II6), доколку не е поголем од 50% од основниот капитал	II	18.358	6.623
Уплатен акционерски капитал од кумулативни приоритетни акции	II1	-	-
Премии од емитирани кумулативни приоритетни акции	II2	-	-
Субординирани должнички инструменти	II3	-	-
Хартии од вредност со неопределен рок на доспевање	II4	-	-
Нереализирана добивка од ревалоризацијата на сопственичките инструменти коишто се расположливи за продажба и мерени по објективна вредност	II5	13.383	5.472
Нереализирана добивка од ревалоризацијата на должничките инструменти расположливи за продажба, мерени по објект. вред.	II6	4.975	1.151
Вкупно основен и дополнителен капитал I.+II.	III	-	576.692
Одбивни ставки, чл. 72 (IV1+IV2)	IV	-	-
Вложувања во акции во правни лица од членот 72 од Законот	IV1	-	-
Вложувања во субординирани должнички инструменти и други вложувања во правни лица од членот 72 од ЗСО	IV2	-	-
КАПИТАЛ I + II – IV	V	653.931	576.692
Потребно ниво на маргина на солвентност (за друштва за осигурување на живот)	VI2	161.689	154.896
Капитал	VI3	653.931	576.692
Гарантен фонд	VI4	184.485	184.480
Вишок/(недостаток) на Капитал во однос на Гарантен фонд (VI5 = VI3 -VI4)	VI5	469.446	392.212
Вишок/недостаток на Капитал (за осигурување на живот) во однос на Потребно ниво на маргина на солвентност (за друштва за осигурување на живот) (VI7 = VI3 - VI2)	VI7	492.243	421.796

6. Објективна вредност

Финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност

Во следната табела се прикажани финансиските средства измерени според објективната вредност во билансот на состојба во согласност со хиерархијата на објективната вредност. Оваа хиерархија ги групира финансиски средства и обврски во три нивоа кои се базираат на значајноста на влезните податоци користени при мерењето на објективната вредност на финансиските средства. Хиерархијата според објективната вредност е одредена како што следи:

- Ниво 1: котирани цени (некоригирани) на активните пазари за идентични средства или обврски;
- Ниво 2: останати влезни податоци, покрај котираните цени, вклучени во Ниво 1 кои се достапни за набљудување за средството или обврската, или директно (т.е. како цени) или индиректно (т.е. изведени од цени); и
- Ниво 3: влезни податоци за средството или обврската кои не се базираат на податоци достапни за набљудување од пазарот

Финансиските средства кои се евидентирани по објективна вредност во Извештајот за финансиската состојба се групирани според нивото на хиерархија на објективната вредност како што следи:

2023 година	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Средства				<i>(Во илјади денари)</i>
Финансиски вложувања расположливи за продажба	143.248	204.557	3.116.996	3.464.801
Вложувања кај кои осигуреникот го презема инвестицискиот ризик	-	52.714	-	52.714
2022 година	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Средства				
Финансиски вложувања расположливи за продажба	71.714	12.387	2.952.256	3.036.357
Вложувања кај кои осигуреникот го презема инвестицискиот ризик	-	24.197	-	24.197

Објективната вредност на државните обврзници класификувани во ниво 3 се одредува преку дисконтирање на идните парични приливи и одливи со примена на методот на ефективна каматна стапка. Евентуалните разлики на ваквото вреднување и сметководствената вредност на вложувањата се евидентира во ревалоризационите резерви на Друштвото.

6. Објективна вредност (продолжение)

Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективната вредност

Разликата помеѓу сметководствената вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои во Билансот на состојба не се евидентирани според објективна вредност се прикажани во табелата подолу:

<i>(Во илјади денари)</i>	Заеми и побарувања	Чувани-достасаност	Вкупна сметководствена вредност	Објективна вредност
31 декември 2023				
Финансиски средства				
Орочени депозити	-	439.000	439.000	439.144
Заеми на иматели на полиси	-	4.969	4.969	4.969
Средства од реосигурување	28.830	-	28.830	28.830
Побарувања	108.191	-	108.191	108.191
Парични средства и паричен еквивалент	49.166	-	49.166	49.166
	186.187	443.969	630.156	630.300
Финансиски обврски				
Обврски кон реосигурители	-	-	136	136
Останати обврски	-	-	58.125	58.125
	-	-	58.261	58.261

	Заеми и побарувања	Чувани-достасаност	Вкупна сметководствена вредност	Објективна вредност
31 декември 2022				
Финансиски средства				
Орочени депозити	-	543.000	543.000	542.784
Заеми на иматели на полиси	-	5.542	5.542	5.542
Средства од реосигурување	31.448	-	31.448	31.448
Побарувања	92.592	-	92.592	92.592
Парични средства и паричен	88.935	-	88.935	88.935
	212.975	548.542	761.517	761.301
Финансиски обврски				
Обврски кон реосигурители	-	-	722	722
Останати обврски	-	-	48.582	48.582
	-	-	49.304	49.304

6. Објективна вредност (продолжение)

Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективната вредност (продолжение)

Претпоставки користени при одредувањето на објективната вредност на финансиските средства и финансиските обврски

Со оглед на фактот дека не постои доволно пазарно искуство и ликвидност за купувањата и продажите на финансиските средства и обврски, како и со оглед на тоа дека не постојат објавени пазарни информации, за целите на обелоденувањата поврзани со објективната вредност на финансиските средства и обврски, Друштвото ја користеше техниката на анализа на дисконтираните готовински текови. При ваквата техника на вреднување се користат каматните стапки за финансиски инструменти со слични карактеристики, со цел да се добијат релевантни проценки на цените од тековните пазарни трансакции.

Кај краткорочните побарувања и обврски не постои значајно отстапување на нивната сметководствена вредност во однос на нивната објективна вредност.

7. Заработена премија (нето приходи од премија)

	2023	2022
Бруто полисирана премија за осигурување		
Осигурување живот	402.170	414.176
Осигурување на живот кога инвестицискиот ризик е на товар на осигуреникот	57.643	40.365
Дополнително осигурување незгода	45.356	49.739
	505.169	504.280
Бруто полисирана премија дадена во реосигурување:		
-Grazer Wechelseitige Versicherung AG / Австрија	(22.761)	(23.316)
-Münchener Rueckversicherungs-Gesellschaft / Германија	(1.178)	(991)
-Groupama Life Express / Бугарија	(8.374)	(11.814)
	(32.313)	(36.121)
Промена во бруто резерва за преносна премија на неживот (дополнително)	913	395
Промена во бруто резерва за преносна премија на неживот (дополнително) за реосигурување:		
-Grazer Wechelseitige Versicherung AG / Австрија	141	159
-Münchener Rueckversicherungs-Gesellschaft / Германија	(24)	(27)
	117	132
	473.886	468.686

8. Приходи од вложувања

	2023	2022
Приходи од камати:		
-Камати од обврзници	120.739	111.672
-Камати од заеми дадени на сопственици на полиси	451	427
-Камати од депозити	12.111	9.089
	133.301	121.188
 Позитивни курсни разлики	 344	 185
Нереализирани добивки од сведување на објективна вредност на вложувањата	5.782	209
Реализирани добивки од продажба на удели во инвестициони фондови	1.382	782
Останати приходи од вложувања	11.497	692
Вкупно приходи од вложувања	152.306	123.056

Од вкупниот износ на приходи од вложувања, МКД 111.853 илјади (2022: МКД 104.511 илјади) се остварени од вложување на средствата кои ја покриваат математичката резерва, МКД 2.411 илјади (2022: МКД 2.329 илјади) од вложување на средствата кои ги покриваат техничките резерви, а МКД 38.042 илјади (2022: МКД 16.216 илјади) остварени од вложување од средствата кои не ја покриваат математичката резерва и/или техничките резерви.

9. Приходи по основ на провизии од реосигурување

	2023	2022
Приходи по основ на провизии од реосигурување		
-Grazer Wechelseitige Versicherung AG / Австрија	8.513	9.216
-Münchener Rueckversicherungs-Gesellschaft / Германија	-	336
-Groupama Life / Бугарија	2.866	2.831
	11.379	12.383

10. Настанати штети (нето трошоци за штети)

	2023	2022
Бруто износ на штети		
-Бруто исплатени штети	(233.701)	(176.917)
-Бруто исплатени штети – дел за реосигурување		
-Grazer Wechelseitige Versicherung AG / Австрија	7.181	6.609
-Münchener Rueckversicherungs-Gesellschaft / Германија	3.425	314
-Groupama Life / Бугарија	1.579	6.501
	12.185	13.424
	(221.516)	(163.493)
Промени во бруто резерви за штети		
-Промени во бруто резерви за настанати и пријавени штети	(8.453)	(2.955)
-Промени во бруто резерви за настанати и непријавени штети	2.904	4.687
-Промени во бруто резерви за индиректни трошоци	28	(860)
	(5.521)	872
Промени во бруто резерви за штети-дел за реосигурување		
-Промени во резерва за настанати и непријавени штети –дел за реосигурување		
-Grazer Wechelseitige Versicherung AG / Австрија	(20)	918
-Groupama Life / Бугарија	(2.638)	(2.911)
	(2.658)	(1.993)
	(229.695)	(164.614)

11. Промени во останати технички резерви, нето од реосигурување

	2023	2022
Промени во бруто математичка резерва		
-Промени во бруто математичка резерва	(160.566)	(216.168)
-Промени во бруто резерви за удел во добивка	5.343	(109.478)
-Промени во бруто резерви за учество во добивка	(847)	112.116
-Промени во бруто резерви за преносна премија-животно	5.418	2.719
-Промени во посебна резерва за unit - linked	(28.517)	(11.843)
	(179.170)	(222.654)
Промени во бруто математичка резерва-дел во реосигурување		
-Grazer Wechelseitige Versicherung AG / Австрија	(167)	(93)
-Münchener Rueckversicherungs-Gesellschaft / Германија	90	(19)
	(77)	(112)
	(179.246)	(222.766)

12. Нето трошоци за спроведување на осигурувањето

	2023	2022
Трошоци за стекнување		
-Провизија за брокерски друштва и застапници	(56.863)	(54.760)
-Бруто плати за вработените во внатрешна продажна мрежа	(3.687)	(3.143)
- Останати трошоци за стекнување	(6.539)	(5.819)
	(67.089)	(63.722)
Административни трошоци		
-Амортизација на материјални и нематеријални средства	(396)	(965)
-Плати, даноци и придонеси од и за плати	(20.437)	(19.446)
Останати административни трошоци		
- Трошоци за услуги	(23.935)	(19.168)
- Материјални трошоци	(1.713)	(831)
- Трошоци за резервирање и останати трошоци од работењето	(1.410)	(1.779)
	(47.891)	(42.189)
	(114.980)	(105.911)

Трошоците за провизија за брокерски друштва и застапници вклучуваат трошоци за провизија на брокерски друштва во износ од 29.971 илјади денари (2022: 24.942 илјади денари), провизија за друштва за застапување во износ од 20.273 илјади денари (2022: 29.777 илјади денари), провизија за банки износ од 5.106 илјади денари (2022: 7.150 илјади денари) и провизија за застапници во износ од 1.513 илјади денари (2022: 41 илјади денари). Зувањето на трошоците за провизии од друштвата за застапување се должи на намалена продукција на нови договори за осигурување и намалена продажба преку банкоканал. Од друга страна зголемување на трошоците за провизија на брокерски друштва се должи на зголемена продукција на нови договори од брокерските друштва.

Трошоците за услуги во вкупен износ од МКД 23.935 илјади (2022: МКД 19.168 илјади) вклучуваат трошоци за кирија од поврзани страни во вкупен износ од МКД 5.496 илјади (2022: МКД 6.206 илјади) и трошоци за услуги од матичната компанија во износ од МКД 7.608 илјади (2022: МКД 4.209 илјади), (Белешка 29).

13. Трошоци од вложувања

	2023	2022
Негативни курсни разлики	(772)	(6.923)
Нереализирани загуби од сведување на објективна вредност на вложувањата (дел за договори за осигурување каде што осигуреникот го превзема инвестициониот ризик)	-	(2.834)
Расходи од амортизација на обврзници	(594)	(519)
	(1.366)	(10.276)

14. Останати осигурително технички трошоци, намалени за трошоци на реосигурување

	2023	2022
Трошоци за надомест на Агенција за супервизија на осигурување	(4.164)	(4.292)
Отпис на мали износи по полиси	(102)	(138)
Трошоци за променлива провизија	(2.540)	(1.962)
	(6.806)	(6.392)

Трошоците за променлива провизија во 2023 година се однесуваат на провизија за Шпаркасе Банка, пресметана според финансискиот протокол бр. 05-243/1 од 28.05.2012 и претставува 25% од техничкиот резултат за спроведување на кредитното животно осигурување.

15. Данок на добивка

Признаен во билансот на успех

	2023	2022
Тековен данок од добивка	(10.640)	(9.909)
	(10.640)	(9.909)

Усогласување со применетата даночна стапка

	2023	2022
Добивка пред оданочување	103.625	93.911
Расходи непризнати за даночни цели	(2.779)	(5.177)
Даночна основица	106.404	99.088

Вкупен данок на добивка (10%)

Ефективна даночна стапка

(10.640)	(9.909)
10,27%	10,55%

Одложени и тековни даночни средства и обврски

	2023	2022
Поплатен данок на добивка	-	-
Обврски за данок на добивка	1.084	1.137
Одложени даночни обврски од нереализирана добивка од финасиски вложувања во должнички хартии од вредност расположливи за продажба	2.295	828
Останати даночни обврски	433	263
	3.812	2.228

16. Нематеријални средства

	Софтвер	Вкупно
Набавна вредност		
На 1 јануари 2022	673	673
На 31 декември 2022	673	673
На 1 јануари 2023	673	673
Зголемување	189	189
На 31 декември 2023	862	862
Амортизација		
На 1 јануари 2022	(673)	(673)
Амортизација за годината (Белешка 12)	-	-
На 31 декември 2022	(673)	(673)
На 1 јануари 2023	(673)	(673)
Амортизација за годината (Белешка 12)	-	-
На 31 декември 2023	(673)	(673)
Сметководствена вредност		
На 31 декември 2022	-	-
На 31 декември 2023	189	189

17. Опрема и останати средства

	Опрема, возила и мебел	Вкупно
Набавна вредност		
На 1 јануари 2022	12.139	12.139
Зголемување	212	212
На 31 декември 2022	12.351	12.351
На 1 јануари 2023	12.351	12.351
Зголемување	5.005	5.005
На 31 декември 2023	17.356	17.356
Амортизација		
На 1 јануари 2022	(10.865)	(10.865)
Амортизација за годината (Белешка 12)	(965)	(965)
На 31 декември 2022	(11.830)	(11.830)
На 1 јануари 2023	(11.830)	(11.830)
Амортизација за годината (Белешка 12)	(396)	(396)
На 31 декември 2023	(12.226)	(12.226)
Сметководствена вредност		
На 31 декември 2022	521	521
На 31 декември 2023	5.130	5.130

На 31 декември 2023 година Друштвото нема опрема и останати средства дадено под залог (2022: нема).

18. Останати финансиски вложувања

	2023	2022
Финансиски вложувања расположливи за продажба		
-за покритие на математичка резерва	2.821.900	2.459.498
-за покритие на технички резерви	60.000	59.998
-за покритие на капитал	582.901	516.861
	3.464.801	3.036.357
Финансиски вложувања за тргување		
-за покритие на математичката резерва	-	45.461
	-	45.461
Депозити, заеми и останати пласмани		
Дадени депозити		
-за покритие на технички резерви	20.000	20.000
-за покритие на математичка резерва	419.000	523.000
	439.000	543.000
Заеми		
-заеми на иматели на полиси (аванси за полиси за живот)	4.969	5.542
	4.969	5.542
	3.908.770	3.630.360

На 31 декември 2023 година, Друштвото има финансиски вложувања расположливи за продажба во износ од МКД 3.237.688 илјади (2022: МКД 3.004.910 илјади) во државни обврзници издадени од Р.С. Македонија кои имаат преостанати рокови на доспевање од 1 до 27 години (2022: од 2 до 28 години) и номинални каматни стапки од 1,625% до 5,90% (2022: 1,625% до 5%). Износот од МКД 204.557 илјади (2022: 12.387 илјади) се однесува на удели во инвестициски фонд: удели во новоснованиот обврзнички фонд Граве Флекс бонд ЕУР и Граве Глобал.

Износот од МКД 22.556 илјади (2022: 19.060 илјади) се однесува на удели во индексен инвестициски фонд, кој се тргува на берза и е класифициран како расположлив за продажба.

На 31 декември 2023 година, Друштвото има депозити во домашни банки кои имаат преостанати рокови на доспевање од 3 до 25 месеци (2022: од 3 до 30 месеци) и каматни стапки од 1,2% до 3,7% (2022: 0,8% до 3,0%).

19. Финансиски вложувања кај кои осигуреникот го превзема инвестицискиот ризик (договори за осигурување)

	2023	2022
Финансиски вложувања кај кои осигуреникот го превзема инвестициониот ризик		
Удели во инвестициски фондови	52.714	24.197
	52.714	24.197

Со состојба на 31 декември 2023 година, Друштвото има вложувања во удели во отворен инвестициски фонд (акциски фонд) кои служат за покривање на техничките резерви кај кои осигуреникот го превзема инвестицискиот ризик и истите се класифицирани како вложувања расположливи за тргување кои се регистрирани и работат на територијата на Р.С Македонија во износ од МКД 52.714 илјади (2022: МКД 24.197 илјади).

Промената во објективната вредност преку билансот на успех е резултат на нето ефектот од вредносното усогласување односно од нереализирани добивки во вкупен износ од МКД 5.782 илјади (белешка 8), додека со состојба на 31 декември 2022, промената во објективната вредност преку билансот на успех е резултат на нето ефектот од вредносното усогласување односно од нереализирани загуби во вкупен износ од МКД 2.834 илјади (белешка 13) кои произлегуваат од сведување на објективна вредност на датумот на известување.

20. Побарувања од непосредни работи на осигурување

	2023	2022
Побарувања по основ на премии		
Побарувања по основ премии за осигурување	35.476	32.375
Исправка на вредност на побарувања	(6.673)	(5.038)
	28.803	27.337

Заклучно со 31 декември 2023 година, Друштвото склучило 1.739 (2022: 1.308) нови полиси или вкупно активни договори со состојба на 31 декември 2023 година од 18.472 осигурителни полиси (2022: 17.940 активни полиси) за животното осигурување.

Движењето на исправката на вредноста во текот на годината е како што следи:

	2023	2022
На 1 јануари:	(5.038)	(3.854)
дополнителна исправка на вредност	(3.364)	(2.495)
ослободување на исправка на вредност	1.729	1.311
На 31 декември	(6.673)	(5.038)

21. Парични средства и парични еквиваленти

	2023	2022
Парични средства во домашни банки	27.506	46.101
Парични средства во благајна	2	6
Издвоени парични средства за покритее на математичка резерва	21.321	42.320
Останати парични еквиваленти-бизнис картички	337	508
	49.166	88.935

Парите на денарски жиро сметки во домашни банки имаат варијабилни годишни камати, што зависи од банките и истите можат да се менуваат, што е дискреционо право на секоја банка. Во согласност со Законот за супервизија на осигурувањето, друштвата се должни да отворат посебна сметка во банка на која се држат средствата што ја покриваат математичката резерва и преку која се извршуваат сите поединечни трансакции поврзани со математичката резерва.

22. Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Побарувања по основ на премија за соосигурување и реосигурување		
- Grazer Wechelseitige Versicherung AG / Австрија	131	-
- Münchner Rueckversicherungs-Gesellschaft / Германија	2.247	-
- Groupama Life Express / Бугарија	1.323	-
	<u>3.701</u>	<u>-</u>

23. Останати побарувања

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Побарувања по основ на финансиски вложувања		
- Побарувања по основ на камати од обврзници	61.768	57.745
- Побарувања по основ на камати од депозити	13.919	7.340
	<u>75.687</u>	<u>65.085</u>

24. Акционерски капитал и резерви

Акционерски капитал

Акционерскиот капитал на Друштвото се состои од 3.000 обични акции (2022: 3.000 обични акции) со номинална вредност од ЕУР 1000 по акција, односно вкупно ЕУР 3.000.000 (2022: ЕУР 3.000.000). Имателите на обични акции имаат право на дивиденда кога ќе биде објавена и имаат право на еден глас на Собрание на Друштвото за еквивалент од 1 обична акција. Согласно законската регулатива дивиденди може да се исплатуваат откако ќе бидат покриени сите акумулирани загуби. Сите акции носат право на сразмерно учество во поделбата на остатокот на стечајната, односно ликвидационата маса.

Сопственичката структура на акционерскиот капитал на 31 декември 2023 и 2022 година е следна:

	Акционерски капитал ЕУР 2023	Акционерски капитал ЕУР 2022	Сопственичка структура % 2023	Сопственичка структура % 2022
<u>Акционер</u>				
Grazer Wechelseitige Versicherung Aktiengesellschaft Австрија	3.000.000	3.000.000	100%	100%
	<u>3.000.000</u>	<u>3.000.000</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>

24. Акционерски капитал и резерви (продолжение)

Дивиденди

Во текот на 2023 година беше исплатена дивиденда во износ од МКД 18.447.960 (2022: МКД 18.488.100)

Заработка по акција

Основната заработка (загуба) по акција е пресметана така што нето добивката/загубата за годината која припаѓа на обичните акционери се дели со пондерираниот просечен број на обични акции во текот на годината:

	2023	2022
Заработка која припаѓа на акционерите	92.985	84.002
Намалено за: дивиденди за приоритетните акции	-	-
Нето (загуба)/добивка која припаѓа на имателите на обични акции	92.985	84.002
Пондериран просечен број на обични акции	3.000	3.000
Основна (загуба)/заработка по акција (Денари по акција)	31.00	28.00

Резерви на сигурност (законски резерви)

Според локалната законска регулатива Друштвото треба да пресметува и издвојува една третина од нето добивката за годината за резерви за сигурност (доколку добивката не се користи за покривање на загуби од претходни години), се додека нивото на резервите не достигне износ кој е најмалку еднаков на 50% од остварената просечна премија на осигурување во последните две години, при што премиите од претходните години се зголемуваат за индексот на порастот на цените на мало, сметајќи ја и годината за која се распоредува остварената добивка. Резервите на сигурност се наменети за покривање на обврските од договорите за осигурување во подолг временски период.

25. Резерви по договори за осигурување и средства од реосигурување

	2023			2022		
	Бруто	Реосигу- рување	Нето	Бруто	Реосигу- рување	Нето
Математичка резерва	3.198.726	(5.696)	3.193.030	3.048.074	(5.773)	3.042.301
Посебна резерва за unit-linked	52.714	-	52.714	24.197	-	24.197
Преносна премија	15.568	(5.244)	10.324	16.481	(5.127)	11.354
Резерви за штети	68.462	(17.890)	50.572	62.941	(20.548)	42.393
	3.335.470	(28.830)	3.306.640	3.151.693	(31.448)	3.120.245

(i) Анализи на резервите по договори за осигурување

	Осигуру- вање од живот	Дополнително осигурување	Осиг. каде инв. ризик го презема осиг.	Вкупно
Математичка резерва	3.197.949	777	-	3.198.726
Посебна резерва за unit-linked	-	-	52.714	52.714
Преносна премија	136	15.432	-	15.568
Пренос за делот на реосигурителот	(5.696)	(5.244)	-	(10.940)
Резерви за штети	47.647	20.815	-	68.462
Резерви за штети – дел за реосигурителот	(11.721)	(6.169)	-	(17.890)
31 декември 2023	3.228.315	25.611	52.714	3.306.640

	Осигуру- вање од живот	Дополнително осигурување	Осиг. каде инв. ризик го презема осиг.	Вкупно
Математичка резерва	3.047.320	754	-	3.048.074
Посебна резерва за unit-linked	-	-	24.197	24.197
Преносна премија	141	16.340	-	16.481
Пренос за делот на реосигурителот	(5.773)	(5.127)	-	(10.900)
Резерви за штети	42.068	20.873	-	62.941
Резерви за штети – дел за реосигурителот	(14.029)	(6.519)	-	(20.548)
31 декември 2022	3.069.727	26.321	24.197	3.120.245

25. Резерви по договори за осигурување и средства од реосигурување (продолжение)

(i) Анализи на резервите по договори за осигурување (продолжение)

Бруто технички резерви

	2023	2022
Бруто резерва за преносна премија	15.568	16.481
Бруто математичка резерва		
-преносни премии за животно осигурување	157.561	162.979
-математичка резер. по основ животно осиг.	2.929.308	2.768.743
-резерва за удел во добивка	104.622	109.965
-резерва за идни бонуси и попусти	7.235	6.387
	3.198.726	3.048.074
Посебна резерва за унит линк		
-посебна резерва за unit-linked	52.714	24.197
	52.714	24.197
Бруто резерви за штети		
-резерви за пријавени неисплатени штети	49.933	41.480
-резерви за настанати непријавени штети	17.697	20.600
-резерви за трошоци за штети	832	861
	68.462	62.941
	3.335.470	3.151.693

Реосигурување во бруто технички резерви

	2023	2022
Дел за реосигурување на преносна премија		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	4.936	4.795
- Münchner Rueckversicherungs-Gesellschaft Германија	308	332
	5.244	5.127
Дел за реосигурување на математичка резерва		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	5.474	5.640
- Münchner Rueckversicherungs-Gesellschaft Германија	222	133
	5.696	5.773
Дел за реосигурување за резерви за штети		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	9.843	9.863
- Groupama Life / Бугарија	8.047	10.685
	17.890	20.548
	28.830	31.448

26. Останати обврски

ГРАВЕ Осигурување АД Скопје
Финансиски извештаи
31 декември 2023 година
во илјади денари (доколку не е поинаку наведено)

	2023	2022
Обврски од непосредни работи на осигурување		
- провизии на агенти и брокери	4.963	3.859
- примени аванси по премии	46.659	38.849
- провизии за profit sharing	2.540	1.962
	54.162	44.670
Обврски поврзани со реосигурување		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	-	234
- Münchner Rueckversicherungs-Gesellschaft / Германија	-	341
- Groupama Life /Бугарија	136	147
	136	722
Останати обврски		
- за плати на вработени	1.803	1.764
- обврски кон добавувачи во земјата и странство	494	339
- по договор за дело	126	315
- обврска за лиценца	1.459	1.223
- обврска кон Граве Недвижности-Скопје	81	271
	3.963	3.912
	58.261	49.304

27. Пасивни временски разграничувања

	2023	2022
Однапред пресметани трошоци	522	522
Однапред пресметани трошоци – Грацер	1.845	-
Одложено плаќање на провизии	3.692	3.001
	6.059	3.523

28. Потенцијални и преземени обврски

Судски спорови

Друштвото дејствува во областа на осигурувањето и е предмет на судски постапки кои произлегуваат од неговото редовно работење. Вкупниот износ на судски барања за исплата на штети изнесува МКД 3,606 илјади. Овие судски постапки се во тек, при што по овој основ, како сопствена проценка за исходот на истите, Друштвото издвојува резерви за судски спорови во износ од МКД 3,561 илјади кои се вклучени во резервите за штети. Исходот на овие судски барања во иднина е крајно неизвесен со оглед на должината на судските процеси и големата неизвесност во нивното решавање.

29. Усогласеност со законската регулатива

На 31 декември 2023 година Друштвото ги исполнува барањата на Законот за супервизија на осигурување во врска со покривање на маргина на солвентност, пропишаните лимити за вложувањата на капиталот утврден во согласност со Законот за супервизија на осигурување како и средствата кои ги покриваат техничките резерви. Друштвото има доволно средства за покривање на техничката резерва и покривање на капиталот во целост.

На 31 декември 2022 година акционерскиот капитал на Друштвото изнесува 3.000.000 ЕУР или еквивалент од МКД 183.999 илјади на денот на уплатата на капиталот, додека гарантниот фонд изнесува 3.000.000 ЕУР или МКД 184.485 илјади на 31 декември 2023 година. Друштвото редовно го известува регулаторот - Агенцијата за супервизија на осигурувањето ("АСО") за капиталот на Друштвото преку кварталните извештаи.

30. Оперативен лизинг

Друштвото во август 2019 година склучи нов договор за изнајмување на деловни простории, со рок до 31 декември 2050 година.

Обврски по неотповиклив оперативен лизинг се следниве:

	2023	2022
Помалку од една година	4.750	4.540
Помеѓу една и дваесет и девет години	127.982	126.861
	132.732	131.401

Во текот на годината завршена на 31 декември 2023 година, МКД 5.496 илјади беа признаени како трошок во билансот на успех како резултат на користење на оперативен лизинг (2022: МКД 5.367 илјади).

31. Трансакции со поврзани субјекти

Друштвото ги извршило следните трансакции со поврзани страни за годините што завршуваат на 31 декември 2023 и 2022 година:

Извештај за сеопфатна добивка (биланс на успех)

Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија – матична компанија

	2023	2022
Бруто полисирана премија дадена во реосигурување (белешка 7)		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	(22.761)	(23.316)
Промена во бруто резерва за преносна премија на (дополнително) за реосигурување (белешка 7)		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	141	159
Приходи по основ на провизии од реосигурување (белешка 9)		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	8.513	9.216
Бруто исплата на штета – дел за реосигурување (белешка 10)		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	7.181	6.609
Промени во резерви за настанати и непријавени штети-дел за реосигурување (белешка 10)		
- Промени во резерва за настанати и непријавени штети – Реосигурување		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	(20)	918
Промени во бруто математичка резерва - дел во реосигурување (белешка 11)		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	(167)	(93)
Останати административни трошоци (белешка 12)		
- Трошоци за услуги (Grazer Wechselseitige Versicherung AG)	(7.608)	(4.209)

31. Трансакции со поврзани субјекти (продолжение)

Извештај за финансиска состојба (биланс на состојба)

Реосигурување во бруто технички резерви

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Дел за реосигурување на преносна премија (белешка 25)		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	4.936	4.795
Дел за реосигурување на математичка резерва (белешка 25)		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	5.474	5.640
Дел за реосигурување за резерви за настанати пријавени штети (белешка 25)		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	9.843	9.863
Побарувања по основ на премија за реосигурување (белешка 22)		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	132	-
Обврски по основ на премија за реосигурување (белешка 25)		
- Grazer Wechselseitige Versicherung AG / Австрија	-	234
Останати обврски (белешка 26)		
- Обврски за лиценца (Grazer Wechselseitige Versicherung AG) Австрија	1.459	1.223

Во текот на 2023 година, Друштвото исплати дивиденда на акционерот Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft Австрија во износ од МКД 18.447.960 (2022: МКД 18.488.100), (Белешка 22).

Извештај за сеопфатна добивка (биланс на успех)

Граве недвижности ДООЕЛ Скопје / Македонија - подружница на матичната компанија

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Трошок за закупнини (белешка 30)		
- Граве Недвижности ДООЕЛ Скопје/ Македонија	5.496	5.367

Извештај за финансиска состојба (биланс на состојба)

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Краткорочни обврски (белешка 26)		
- Граве Недвижности ДООЕЛ Скопје/ Македонија	76	271

31. Трансакции со поврзани субјекти (продолжение)

Извештај за сеопфатна добивка (биланс на успех)

Граве Осигурување Неживот АД Скопје / Македонија - подружница на матичната компанија

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Трошоци за премија за осигурување (белешка 12)		
- Граве Осигурување Неживот АД Скопје/ Македонија	(75)	(60)

Извештај за финансиска состојба (биланс на состојба)

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Краткорочни обврски (белешка 26)		
- Граве Осигурување Неживот АД Скопје/ Македонија	4	-

Извештај за сеопфатна добивка (биланс на успех)

GRAWE Hrvatska d.d / Хрватска - подружница на матичната компанија

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Трошок за консултантски услуги (белешка 12)		
- GRAWE Hrvatska d.d/ Хрватска	310	-

Во текот на дванаесет месечниот период во 2023 година Друштвото нема реализирано вложувања во државни обврзници т.е. купувања со посредство на банка од продавач BVG Beteiligung und Verwaltungsgesellschaft GmbH (2022: МКД 55.500 илјади) и од продавач Граве Осигурување Неживот АД Скопје (2022: МКД 88.776 илјади). BVG Beteiligung und Verwaltungsgesellschaft GmbH е дел од Групацијата на која припаѓа друштвото односно согласно сопственичката структура на Групацијата, BVG Beteiligung und Verwaltungsgesellschaft GmbH и Друштвото имаат заеднички сопственик, Grazer Wechselseitige Versicherung AG.

Трансакции со клучниот раководен персонал

Вкупните надомести на клучниот раководен персонал на Друштвото, вклучени во Административни трошоци (види белешка 12) се како што следува:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Надомести на клучен раководен персонал	8.028	7.724
	<u>8.028</u>	<u>7.724</u>

32. Последователни настани

По денот на изготвување на билансот на состојба, Одборот на директори на Друштвото во согласност со утврденото право, според законските прописи донесе:

- Предлог одлука за распоред на акумулираната добивка за 2018 година за исплата на дивиденда во износ од 18.449 илјади денари односно 6.150 денари по акција (2022: 18.488 илјади денари односно 6.163 денари по акција).
- Предлог одлука за распределба на добивката од 2022 година во износ од 92.985 илјади денари, и тоа: во резерва за сигурност во износ од 30.995 илјади денари и во нераспределена добивка во износ од 61.990 илјади денари.

По 31 декември 2023 година, датумот на известување, не се случиле значајни настани кои би предизвикале корекција на финансиските извештаи, ниту пак останати настани кои се материјално значајни за објавување во овие финансиски извештаи.